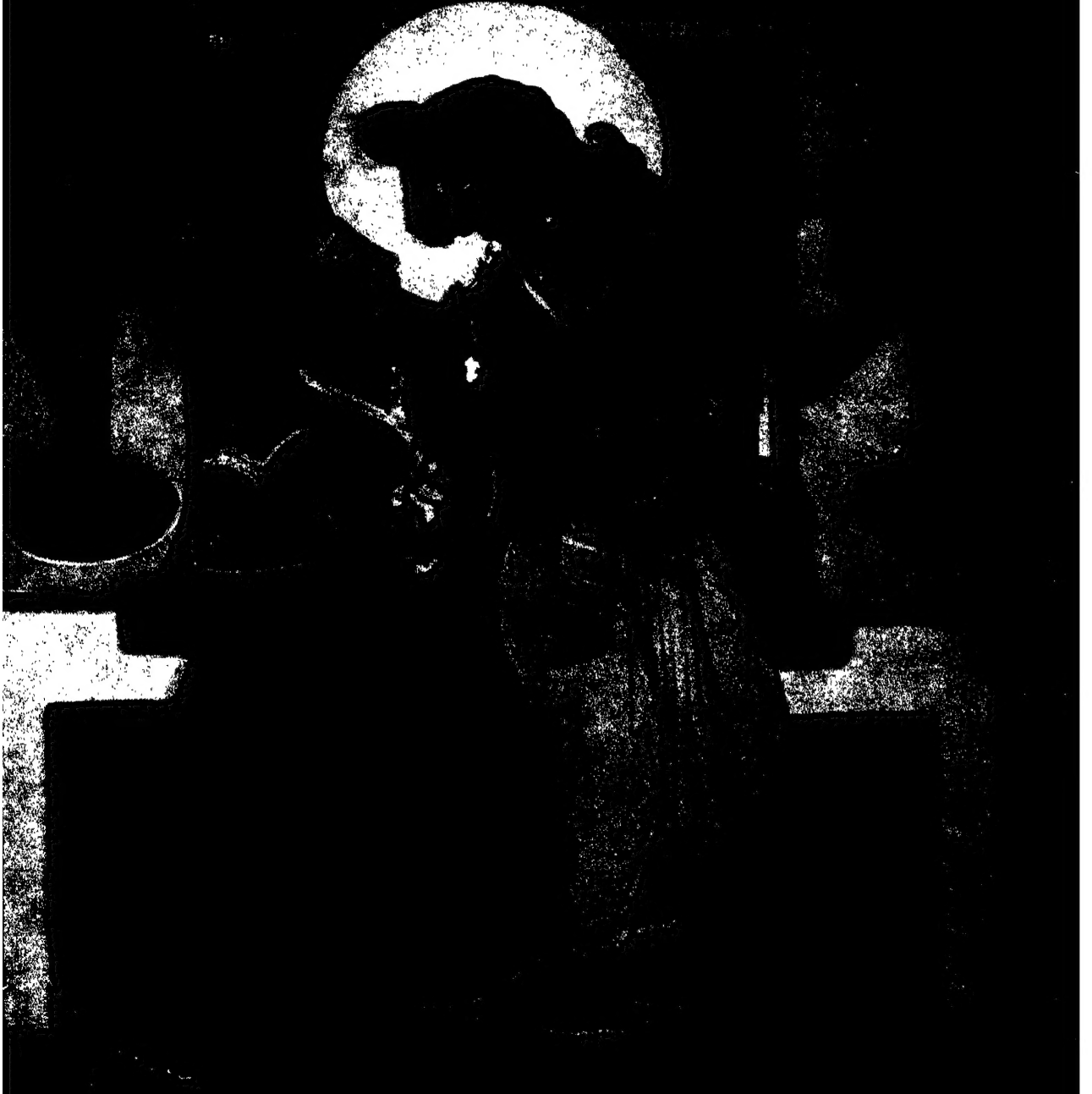

ఆంధ్రపత్రిక

విజయ సంవత్సరాది సంచిక. 1953-'54

శా॥ రంతుల్ మాసుము కుక్కుటాళమ! దరిద్రజుద్రహద్రాంగణ
 ప్రాంతోలాఖల మూలతండుల కణగ్రాసంబుచే గ్రోవి; దు
 ర్దంతాభీల విశేషభీషణ ఫణాంతర్మాంస సంతోషిత
 స్వాంతందైన ఖగేంద్రకట్టెదుర నీ జంజాటముల్ సాగునే !

తెలుగు సాహిత్యంలో కవులకు ఉగాది అర్పించడం
సంకల్ప ప్రాజ్ఞతయేగా ప్రకటింపబడు సూక్తం తెలుగు చిత్రములు

உதவி இயக்குநர்

அங்குலம் - பாடகம் பூர் - பாடகம்
பூர் - பாடகம்

காங்கிரஸ் திராவிட சேஷி மக்கள்
தேசிய நிதியு

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రభుత్వం

தெய்வம் காண்பதற்கு, திருவிழா

**சான்று-கீழ்க்கண்ட கூடுதல் தகவல்கள்
பெறும் பராமரிப்பு**

ಕನ್ನಡ... ಗಿರಿಜ... ಕೆಂಪಗೆ...
ಪ್ರಕೃತಿ... ಕೆಂಪು... ಕೆಂಪು...

257 10-10-5

உய்யக. ச.ம. குறையுருந்தது

ஆரம்ப உபநிசத்து

**ಶ್ರೀರಂಗವತಿ ವಸಂತನಂದಿನಿ ಕರ್ಣಾಟಕ
ಶ್ರೀರಂಗ ಶಕ್ತಿ ಸಂಸ್ಥಾನ**

பெரிய கட்டிடம் - கட்டிடம் - கட்டிடம்
கட்டிடம் - கட்டிடம் - கட்டிடம்

రేడియో & ఎలెక్ట్రిక్స్ లిమిటెడ్

(హైదరాబాదు-దక్కన్ నందు స్థాపితము)

శ్రేష్ఠమైన
రేడియోలను,
విడిభాగాలను
అత్యధికముగ

ప్రొకచేయువారు
కలెగ్జి విప్లవివ్యాపకము
గ్రంథాలయం
కలెగ్జి ముద్రా
కలెగ్జి ముద్రా

ముల్కార్డు

ఫిల్ కో

బుష్

రేడియో

డిలర్లు

పీటర్సన్
డ్రైబ్యాటర్ సెట్లు

పోర్ట్బుల్

ఉపయోగించుట

తేలిక

విద్యుచ్ఛక్తి లేకుండా

పనిచేయును

20 సంవత్సరాల అనుభవముతోను,
ఆధునిక సాధన సంపత్తితోను, స్టేటు మొత్తముపై
సమర్థతతో రేడియో రిపేర్లు చేయు సంస్థ

రేడియో బ్యాటరీల

EVEREADY
TRADE-MARK

డిస్ట్రిబ్యూటర్లు :

మేనేజింగ్ పార్టనర్లు :

కె. వరదరాజ్ & సన్సు

స్థాపితము 1938

హెడ్ ఆఫీసు :

89 - ఏ, కింగ్స్ వే,

సికిందరాబాదు (దక్కన్).

ఫోను నెం. 7418.

బ్రాంచి ఆఫీసు :

అలిద్ కోడ్లు,

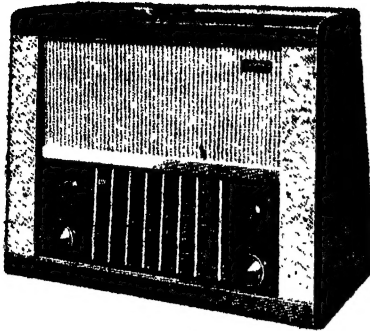
హైదరాబాదు (దక్కన్).

ఫోను నెం. 4256.

తంతు : "RADELEC"

మర్ఫీ రేడియో

శ్రోతలకు అపూర్వానంద మిచ్చునట్లు నిర్మింపబడినది

మాడల్ 196

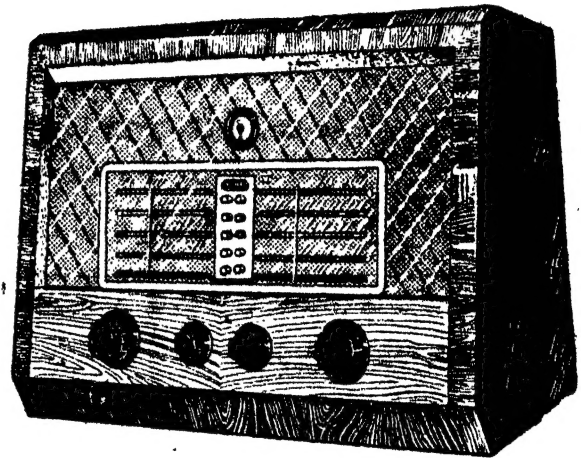
మర్ఫీ శ్రేణికి మకుటాయ మానము

సాగజైన ఈ పెట్టుబీనియకు విందు నాలుపును. రేడియో ఇంజనీరింగుకు, శబ్దానిధానా శాస్త్రానికి విజయరూపము. బహు సుందరమై కౌంటర్టోప్ లో అమర్చబడినది.

9 వాలులు ఎసి, ఎసి/డిసి

టాంక్ స్పైడ్ సూపర్ హెట్ రిసీవరు. కార్నెట్ లోను, ఇతోధ్యమలకు నాక్కునెదరిని టైకమూర్తోను తియగు చెయబడిన అంపమైన కౌంటర్టోప్. ఫుష్ బటన్ కంట్రోల్ తో విశాలమై ప్రకాశవంతమైన స్కేలు.

ఇది ప్రపంచంలోక్కడా అత్యుత్తమమైన పెట్టుబీని దీని యజమాన్లు ఉద్ధాటించుచున్నారు.

మాడల్ 180

వెల: రు. 1,190/-

murphy radio

సోల్ డిస్ట్రిబ్యూటర్లు:

అడిసన్ అండ్ కో. లిమిటెడ్,

మద్రాసు : బెంగుళూరు : కోయంబత్తూరు : వెల్లింగ్టన్

అధికారముపొందిన మర్ఫీ డిలర్లు:

కృష్ణా, ఉభయ గోదావరి - మెన్సర్లు. జనరల్ ఏజన్సీస్ (నర్సాపేట) లిమిటెడ్, మెయిన్ రోడ్డు, రాజమండ్రి.

గుంటూరు - మెన్సర్లు. రఘునాథ్ ట్రేడింగ్ కార్పొరేషన్, మెయిన్ రోడ్డు, గుంటూరు.

విశాఖపట్నం - మెన్సర్లు. యూనివర్సల్ రేడియో అండ్ ఎలక్ట్రికల్ కంపెనీ, విజయనగరం.

నెల్లూరు - మెన్సర్లు. జనరల్ రేడియో కంపెనీ, ట్రంకురోడ్డు, నెల్లూరు.

81 సంవత్సరాల క్రమాభివృద్ధి

చాలా దీర్ఘమైనది, అయినా యీ 81 సంవత్సరాలలో బాంబే మ్యూచుయల్ ఒడుదుడుకులతో కూడిన మార్గాల వెంట సాగిపోవాలని వచ్చింది. అయినా కూడా సహజమైన మారదృష్టి, జాగ్రత్త, నిలుపు నిధానముతో గూడిన ఆర్థిక విధానము అనుసరించినందున ప్రపంచయుద్ధాలను ప్రమాద భరితమైన ఆర్థిక సంక్షోభాలను, మహాత్తరమైన రాజకీయ పరిణామాలను విజయవంతంగా యోధుర్వోదగరిగి, యీ 81 సంవత్సరాలలో క్రమాభివృద్ధి చూపగలిగింది. ఇందుకు మేనేజ్మెంటువారిచేతో కృతజ్ఞతీయాపవలసియున్నది. ఇది బాంబే మ్యూచుయల్ లక్షలాది ప్రజల రక్షణకు కోటలా నిలచి, తన మెంబర్లకు చక్కని సేవ చేయుటకు బద్ధకంకడయైన దనుటలో ఆశ్చర్యము లేదు.

ఇండియాలో ఏ ప్రాచీనమైన బీమా సంస్థ

ది బాంబే మ్యూచుయల్ లైఫ్ అసూరెన్సు సొసైటీ లిమిటెడ్

(స్థాపితము : 1871)

ప్రతి పాలసీదారు ఒక వాటాదారు.

అనుకూలమైన వరకులపై విశిష్టము కావాలి.

వివరములు : యన్. ఏ. రామస్వామి & బ్రదర్సు

మద్రాసు, తిరువాన్కూరు & కొచ్చిన్ స్టేట్సుకు ఫీల్డ్ ఏజెంట్లు

బొంబాయి మ్యూచుయల్ బిల్డింగ్ అసెస్సీ

322-3, లింగిచెట్టివీధి - మద్రాసు 1.

తెలిగం : 'Isvar'

ఫోన్ : 8711

ఆ యి త్ ఇంజనుల డిస్ట్రిబ్యూటర్లు

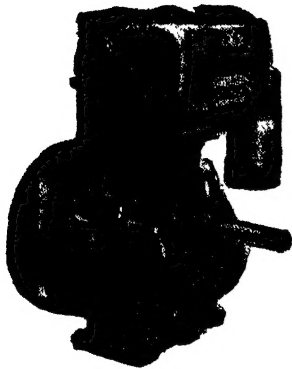
మాడరన్ ఎలక్ట్రిక్ కంవెసీ

301, లింగిచెట్టివీధి, మద్రాసు.

ప్రాంతాలు :

113. పడమర మాసివీధి,
మదురై.

8/23, అవనాసి రోడ్డు
కోయంబత్తూరు.

ఎలక్ట్రిక్ మోటార్లు, ఎలక్ట్రిక్ డ్రైలింగ్ యంత్రములు-ఎలక్ట్రిక్ అగ్నిసరీలు, పెట్రోల్ స్పర్ సామానులు,
వ్యవసాయపు పంపులు, చెరుకుగానుగలు, బియ్యపు మరసామానులు, మిగడతీయ యంత్రములు,
ఎలక్ట్రిక్ మోటార్లు, రోటరీ కంప్రెసర్లు, మొదలైన వాటికి స్థావరములు.

స్వస్థలానికి దూరాన స్వస్థమైన వసతి
ఉత్తమ తరగతి శాఖాహార
బోజన, వసతిగృహము
ఓ పలాహారశాల

★ ★
సికింద్రాబాదు & హైదరాబాదు
పట్టణాలలో
అద్వితీయమైనది

★
మ
కాం
చె
య్యం
డి

★
సౌఖ్యవంతమై - ధారాళంగా
గాలివచ్చే గదులు (స్నానశుశుగులు కలిసివున్నవి)
రుచ్యమైన శాకపాకాలు
చక్కని ఆదరణ

★
రెండు హోటళ్లను పట్టణముల
నడిమిద్య ఉన్నవి.

తాజ్ మహల్
హోటల్

88, ఆక్సుఫర్డ్ రోడ్, సికింద్రాబాదు - దక్కన్
ఫోన్ నం. 7474

80గ్ కోట్ రోడ్డు, హైదరాబాదు - దక్కన్.

తెలి: "COURTESY"

ప. శ్రీ యు ల కూ—

సప్తణ వాసులకూ—

చే నే త

వ స్త్రా లు

మన్నికకు, నాణ్యతకు
ఆకర్షణకు, అందానికి
వాసికెక్కిన

భోజనాలు, చీరలు,
బ్రాజ్ కీట్లు, షావ్లెసు,
కోటింగ్స్, పర్మింగ్స్,
జీర్ కట్టు చీరలు

చౌకధరలలో
అమ్మకానికి సిద్ధముగా ఉన్నవి.

వివరాలకు శేష వ్రాయండి:

చండూరు చేనేత సహకార
వస్త్రోత్పత్తి శాఖ

చండూరు
శ్రీ గోండ్ల జిల్లా,
నిజాంపేట.

కల్వకుర్తి
మహబూబ్ నగర్ జిల్లా,
నిజాంపేట.

ది యునైటెడ్ ఇండియా
లైఫ్ అస్యురెన్సుకంపెనీ, లిమిటెడ్.

మీ స్వంత అవసరములకు అనువగునట్లు
ప్రత్యేకించి నిర్మించియున్న మా
జీవితాదాయ పుష్ట

(The Life Income Policy)

మీకు బహుకరిస్తున్నాము.

5% వ ఏటనుండి నిలకడైన, నిశ్చయమైన నెల
సరి ఆదాయము, మరియు మరణానంతరము
వారసులకు భీమా మొత్తము.

80 సం. వయసు నుండి 5% వ సం. వరకు గాని జీవోభవ
మరణించినచో అంతవరకుగాని నెలసరి రు. 42/రోలు ప్రీమి
యము చెల్లించినచో దిగువ ప్రయోజనములు చేకూరును.

ఎ. 5% సం. ల వయసు లోగా మరణించిన: ప్రకటించ
బడిన బోనస్ లో సహా రు. 10,000/-

బి. జీవించియుండిన: ప్రకటించబడిన బోనసు వగదుగు
చెల్లించబడును;

(ii) భీమాదారు జీవించియున్నంతకాలము నెల
సరి 50/-ల పెన్షను ఇవ్వబడును.

(iii) భీమాదారుని మరణానంతరము ఆశ్రువులకు
రు. 10,000 లు.

0000000000000000

నెలసరి పెన్షను 55 ఏట రు. 6,850/-లకు, లేక 60 వ ఏట
రు. 5,800/-లకు, లేక 65 వ ఏట రు. 4,860/-లకు తక్షణ
రొక్కొక్క చెల్లుబడిక్రిందకూడ మాన్యుకోనవచ్చును.

కనీస పట్టా మొత్తము రు. 5000/-

ఇతర వివరములకు వ్రాయగోరవము:

ది యునైటెడ్ ఇండియా లైఫ్
అస్యురెన్సుకంపెనీ, లిమిటెడ్.

హెడ్డాఫీసు: "యునైటెడ్ ఇండియా లైఫ్ బిల్డింగ్,"
పోస్టుబాక్సు నం. 281, మద్రాసు-1.

ఆంధ్రశత్రుక

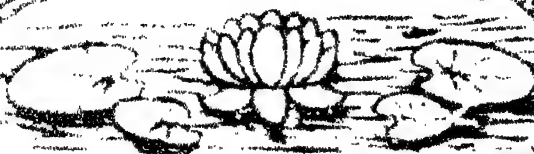
(నలువది నాలుగవ)
ఉగాది సంచిక

విజయ నరసింహరావు నెలమి

(1953-54)

సంపాదకుడు:
శివలెంక శంభుప్రసాద్

[వెల రూ. 2]

వ. రామారావు

శాస్త్ర పురిః
ఆంధ్రవర్తికా ముద్రాలయమున
ముద్రితము.

ఆంధ్రవత్రిక

విజయ ఉగాది సంచిక

విషయాను క్రమణిక

ప్రస్తావన	5
దీపమాలిక—పి. గణపతిశాస్త్రిగారు	8
శకుంతల—వడ్లపల్ల దుర్గాప్రసాదరావుగారు	9
పద్మరచన - శిష్టవ్యావహారికభాష—కోటసుందర రామశర్మగారు	14
వైతరణి—విశ్వనాథ సత్యనారాయణగారు	17
జనాభాసమస్య—సూరంపూడి సీతారామ్గారు	25
స్వాగతము—చల్లా లక్ష్మీనారాయణశాస్త్రిగారు	32
కాటమరాజుకథ—తిమ్మావజ్ఞుల కోదండరామయ్యగారు	33
మంజీర —“ధాశరథి”గారు	59
ఆంధ్రదేశ ఖనిజసంపద—ఎ. వి. భాస్కర్ గారు	62
“ఉత్తమా యిల్లాలు”—బుచ్చిబాబుగారు	65
హైదరాబాదులో ఆంధ్రసారస్వత వికాసము—దేవులపల్లి రామానుజరావుగారు	93
దేశీసారస్వతము-బాలగేయములు—“కృష్ణశ్రీ”గారు	97
పాడులోకం! పాడుమనుషులూ!—బలివాడ కాంతారావుగారు	101
శీగపడుచు—వేముగంటి నరసింహాచార్యులుగారు	110
చిరుదుకపుల యుదంతములు—నిడుదవోలు వెంకట్రావుగారు	111
విజయాహోదయము—చింతలపూడి నన్యాసీరావుగారు	116
వీరకుంకుమ—మునిపల్లె రాజుగారు	117
వైనా చిత్రకళ—వరదా వెంకటరత్నముగారు	127
విజయగీతము—బొమ్మకంటి శ్రీనివాసాచార్యులుగారు	133
చలాయితము—కాశీపట్నం రామారావుగారు	135
విజయవనంతము—బులుసు వెంకటేశ్వరులుగారు	159
సారంగసాణి, క్షేత్రయ్యలనభ్యర్థనలు—“నీరసాణి”గారు	151
విజయశ్రీ—చింతలపాటి నరసింహాచార్యులుగారు	164
నంజనెలుగు—“హిత శ్రీ”గారు	161
బాధ్యత—నంతుల శ్రీరామకృష్ణగారు	171

పాంథగతి—బోయిభీనున్న గారు
వాణి—బెజవాడ గోపాల రెడ్డిగారు

... 127
... 189

ముఖచిత్రం—రాధాకృష్ణ శ్రీమతి సరళారామన్ (డ్రామాన్)

చిత్రములు :

నదిశేషు యముడు; చిత్రకారుడు: శ్రీ యస్. రాజం; కోణార్క దేవాలయ కుడ్యశిల్పము-చిత్రకారుడు: శ్రీ గోవింద్. ప్రముఖగణం - (భువనేశ్వర దేవాలయ కుడ్యశిల్ప ప్రతి చిత్రము: శ్రీ కె. వేణుగోపాల్), "నటరాజు"- కీ. శే. శ్రీ అడివి బాపిరాజుగారు, జీవితభారం-చిత్రకారుడు శ్రీ ఎ. వైడిరాజు, మురళి: శ్రీ వేలూరి రాధాకృష్ణ, ఆర్చ్యస్ - యూరిడిస్, చిత్రకారుడు జి. యస్. వాట్స్.

త్వరపడండి ! నేడే వికాపిని రిజర్వ్ చేసుకొనండి !! త్వరపడండి !!!

కౌంట్ ఆఫ్ మాంట్ క్రిస్టా

(రెండు భాగములు)

(మూలం : అలెగ్జాండర్ డ్యూమా)

ఒక్కొక్కభాగం వెల 3-8-0

అనువాదం : శూకంభూడి సీతారామ్

ఆత్మ కథ

(రెండు భాగములు)

మహాత్మాగాంధీ

ఒక్కొక్క భాగం 5-0-0

శ్రీ మద్భగవద్గీత

(డా. నాగేశ్వరరావుపంతులుగారు)

వెల 4-0-0

ఆంధ్రవాఙ్మయ చరిత్ర

వెల 2-0-0

రాజూ - పేద

(మూలం : మార్క్ ట్వేన్)

వెల 2-0-0

టామ్ సాయర్

(మూలం : మార్క్ ట్వేన్)

వెల 2-0-0

హకల్ బెరీ ఏన్

(మూలం : మార్క్ ట్వేన్)

వెల 2-0-0

కంచన ద్వీపం

(మూలం : ప్లీవెస్సన్)

వెల 1-8-0

పై నాల్గింటి అనువాదం :

నందూరి రామమోహనరావు

ఆంధ్రగ్రంథమాల మదరాసు 1.

ADVERTISER'S INDEX

	Page No.		Page No.
Amrutanjan Ltd.	2nd wrapper	Mukhyapranarao P.	144
Addison & Co. Ltd.	iii	Madras State Handloom Wvrs. C. Soc. Ltd.	176
Andhra Bank Ltd.	40	Madras Pencil Factory	4th wrapper
Ayurvedasaramam Ltd.	23	Nagaiah M.	92
Acharya C. A. K.	144	Narayana & Co. D. S.	143
Ajanta Pictures	P.T.O.	Nelson & Co.	16
Anglo Indian Drug & Chemical Co.	39 & 58	New Star & Co.	24
Andhra Cement Co. Ltd.	15	Orr & Co. K.	151
Andhra Insurance Co. Ltd.	168	Ovomalt Laboratory	168
Appadurai Mudaliar & Son, A.	35	P. C. A. & Co.	103
Alavandariah & Co. C.	130	Padmanabha Rao R. A.	92
Bharatha Lakshmi Bank Ltd.	87	Parry & Co. Ltd.	152
Bank of Baroda Ltd.	1/6	Pattabhiram & Co. M.	58
Bhavani Pictures.	3rd wrapper	Rajan & Co. P. V.	104
Chandra Trading Co.	87	Ramaswami & Bros. S. A.	iv
Chamria Talkie Distributors	i	Rathod Trading Co.	130
Ethirajulu Naidu, M. A.	104	Radio & Electrics Ltd.	ii
Ganga Works	175, 179 183, 192	Radha Bros.	109
Government of Hyderabad	119	Ruby General Insurance Co. Ltd.	48
Gutty Nagaiah, Dr.	58	Standard General Assurance Co. Ltd.	191
Hindustan Diary Publishers	40	Sri Ram Bhavans Restaurant	192
Hindustan Co-op. Insurance Society Ltd.	130	Standard Printing Machinery Co.	190
Hiralal & Co.	120	Tata Oil Mills Co. Ltd.	88
Hindusthan Ideal Insurance Co Ltd.	144	Taj Mahal Hotel.	v
Hyderabad Co-op. Dominion Bank Ltd.	120	Tsundur Handloom Co-op. Cloth Mfg. Dept.	vi
India Electric Works Ltd.	32 - 33	United India Fire & General Ins. Co. Ltd.	71
Indian Medicine House	48	United India Life Assurance Co. Ltd.	vi
India Cements Ltd.	129	United Commercial Bank Ltd.	120
Jammi Venkataramanayya & Sons	48	Uma Gold Covering Works	184
John Dickinson & Co. Ltd	167	Venkatrama & Co.	92
Kesari Kuteeram Ltd.	57	Venus Research Laboratory	104
Laljee Godhoo & Co.	24	Vanguard Insurance Co. Ltd.	152
Model Pharmacy	72	Water Supply Specialists Ltd.	72
Metropolitan Insurance Co. Ltd.	80	Welcome Hotel	80
Modern Radio & Electric House Ltd.	40		
Modern Electric Co.	iv		

చస్తూంది!!

అజంతా...
వచనారిభావం
 చక్కతప్పి... పి.సుబ్బారావు
 సంగీతం... రాజేశ్వరరావు

Ch. E. P. R. 1940

డిస్ట్రిబ్యూటర్లు:

ఆంధ్ర : అజంతా ఫిలిమ్స్, విజయవాడ.

సిడీ : వసంతా పిక్చర్స్, గుంటూరు.

వైదం : సుందర్ పిక్చర్స్ న్యూఢ్యూట్, సికిందరాబాద్.

మైసూర్ : విజయాటాకీ డిస్ట్రిబ్యూటర్స్.

ఇ త ర వి వ రా ల కు :

అ జ ం తా ఫి క్చర్స్

—

మ ద్రా సు-20.

కొణారక దేవాలయ సుత్యశిల్పము

సందన సంవత్సరము, ప్రపంచ చరిత్రపై సుదీర్ఘ ప్రభావముగల ఘట్టముల కాటకట్రయ గూడ, ప్రపంచ నౌకను, కాలప్రవాహముననీ సుడిగుండము లనుండి తప్పించి శాంతిపథముననే విజయవంతముగ నడిపించి, విజయాంకిత మొనర్చినది. సర్వసృజనాచక నామ యగు 'విజయ'కు సుస్వాగతము.

ద్వితీయ ప్రపంచ యుద్ధానంతము విశ్వ శాంతి సాధనలో ఏడేండ్లు గడిచినవి. ప్రాకృతికమైన ప్రతి జీవితవిషయమును ఏడేండ్ల కొకసారి, పౌరమూర్తి, పునరుద్భవము కాగలదని లోకసామాన్యమగు నమ్మకము గలదు. ఈ ఏడేండ్లలో విశ్వశాంతిసాధన, మాగురూపమున, ప్రపంచ అగ్రరాజ్యముల మధ్య ముసుగులో గుడ్డులాటగా గడిచినది. సందన వత్సరాంతమున, ఆ ముసుగు తొలగి, శాంతియో, సమరమో ప్రత్యక్షముగ తేలిపోవలెనన్న క్షత్రసిరికి ప్రాతిపదిక లేర్పడినవి.

అమెరికాలో ట్రూమన్ ప్రభుత్వము, సామదాన భేదోపాయముల మూడిటిపైననే, రష్యాతో సామరస్యమునకై ప్రయత్నించినది. కొరియా యుద్ధ విషయమున దండ్రోపాయావలంబనములో సమితి రాజ్యములను కూడగట్టుకొని, సమితిపేరటనే చర్య జరిపించి, సంధి రాయబారములకు ప్రయత్నము లెడతెగక సాగించుచునేవచ్చినది. అమెరికన్ అధ్యక్షుడు, సైనిక మనస్తత్వవేత్త యగుటతో అమెరికన్ విదేశాంగ రాజనీతి, సామాన్యపౌరదృష్టినుండి తొలగి వీరరస ప్రధానముగా రూపొందుచున్నది. దండ్రోపాయమునకు వెనుదీయమన్న చర్యలకు ప్రాతిపదిక వైచుచు, కొరియాయుద్ధము, ఫారోజ్జాలోని లాంగ్ సైన్యములకు, చైనా ప్రభుత్వమునకు మధ్య

యుద్ధముగా విస్తరించుటకు క్రియారూపముగ ప్రేరేపించుచున్నది.

స్తాలిన్ మృతికి పూర్వమే అమెరికన్ రిపబ్లికన్ ప్రభుత్వము, ఈ విధాన మవలంబించినది. శాంతి భంగము గాకుండుటకు, స్టాలిన్ ప్రతిష్ఠయు, ప్రభావమును, ప్రత్యక్ష యుద్ధప్రారంభ విముఖత్వమును, చాలవరకు పనిచేసినవి. అతని మృతితో, ఏర్పడిన, రష్యన్ నూతన నియంతృత్వ మే అంతరమున నడచునో, ప్రపంచశాంతి కెంత దోహద మగునో, భవిష్యత్తే నిర్ణయించవలసియున్నది. కాని స్టాలిన్ మృతితో, రష్యన్ సార్వప్రభుత్వము, మహానాయకుని గోల్పోయిన నీరసముతో లొంగి వచ్చి శాంతి చేకూర్చునని కాని, లేక స్టాలిన్ కున్న నిగ్రహము లేక, వెంటనే కలబడి, తమ బలప్రాబల్యము ముందోడిపోయి, తద్వారా శీఘ్రముగా ప్రపంచశాంతి లభింపవచ్చునని గాని, అమెరికన్ ప్రభుత్వ మాశించిన అది అడియాన మాత్రమే కాగలదని స్పష్టమే. ఈ విపరీత స్థితిని మనసులో నుంచుకొనియే తక్కిన ప్రపంచ రాజ్యము లన్నియు, ముఖ్యముగ భారత దేశమువంటి తటస్థ రాజ్యములన్నియు, అలజడిపడుచున్నవి. తాము సహాయము చేయ మిత్రరాజ్యములు సైనికముగ తమప్రక్కనే నిలువవలెనన్న ఉబలాటమును గూడ అమెరికన్ రాజనీతిజ్ఞులు వెల్లడించుటతో, బ్రిటన్ మొదలైన దేశముల రాజకీయజ్ఞులలోకూడ అలజడి ప్రారంభమైనది.

తటస్థ రాజ్యములు, సైనిక బలముతో గాకపోయినను, వైతిక బలముతోనైన, ఏకకూటముగా తమ ప్రభావములను విస్తరించుకొని, ఇరుకక్షులుగా విడిపోయిన ఈ అగ్రరాజ్యముల రెండిటి మధ్య, సమరస

శక్తిగా నిలచి ప్రపంచ శాంతిని కాపాడవలె నన్న భావము, పండిట్ నెహ్రూ, బెవాన్ మొదలైన ప్రముఖులనీ యుద్ధము ప్రారంభమునకు ప్రేరేపించుచున్నది.

ఈజిప్టులో ప్రభుత్వము మార్చొకటి ఈ సంవత్సరమున గణనీయ విశేషము. అచటి రాచరికము నిస్సారమై, పరిపాలనావిధానమంతయు పాడరిపోనున్న సమయమున, సామాన్య సైనిక మాతృదగు జనరల్ నజీబ్ సైనిక విప్లవమును ప్రారంభించి ప్రభుత్వమును పాతాదధీన మొనర్చుకొని, దేశక్షేమదృష్ట్యా నక్రమమైన నియంతస్థానమున నిల్చినాడు. దేశములో నిర్దిష్ట పరిపాలనాయంత్రస్థాపనకును, అభ్యుదయకరములగు భౌసంస్కరణ విధానాలంబనములకును నజీబ్ ప్రాముఖ్య మిచ్చుటలో, ఈజిప్టు రాజ్యాంగము కొంత సుస్థిరత చేకూర్చుకొనుచున్నది. నేటి ఈజిప్టుతో వ్యవహరించుటలో నూతనమార్గమువలంబించుట చిటనుకు కూడ అవసర మగుచున్నది.

భారతదేశము తన విదేశాంగనీతి వలనను, దేశపునరుద్ధరణ కార్యకలాపములవలనను, దేశ విస్తృతముగ శాంతిస్థాపనా సామర్థ్యమువలనను ఇతోధికముగ ప్రపంచరాజ్యముల గౌరవ మందుకొనుచు శక్తివంతముగా వ్యవహరించుకొనగల్గుచున్నది. అటుండు సంవత్సరమున, ప్రపంచమున ఇంతకుముందు కని విని యెరుగనంత విస్తృత పరిమాణములో, ప్రజాస్వామ్యసూత్ర బద్ధమయి, ప్రశాంతముగ ఎన్నికలను జరిపించుటలోనే, భారత ప్రభుత్వ పరిపాలనాసామర్థ్యము, ప్రజాస్వామ్యదేశము లన్నిటికీ అచ్చెరువు గొల్పినది. ఆతర్వాత, రాజ్యాంగబద్ధముగ శ్రేయోరాజ్యాదర్శముతో ప్రజాస్వామ్య పద్ధతిని పంచవర్ష ప్రణాళిక కుపక్రమించుటలో భారతదేశము ప్రపంచ అభ్యుదయ కాముకుల మన్నన లందుకొన్నది.

ఈ ప్రణాళికను విజయవంతముగ నిర్వహించుటకు, ప్రభుత్వము మిశ్రమ ఆర్థికవిధానములపైను, ప్రజల సహకారకృషిపైను ఎక్కువ ఆధారపడినది.

సందన సంవత్సరమున ప్రారంభమైన ప్రణాళికాంతర్భాగముగు కమ్యూనిటీ ప్రాజెక్టులకు ప్రజాసహకారము విరివిగ లభ్యమైనది. ప్రణాళిక కృషి పెద్ద ప్రాజెక్టుల విషయములో రెండేండ్ల క్రిందటనే ప్రారంభమైనది. న్వల్పముగ ఫలసాయముకూడ విజయ సంవత్సరముననే కొంత లభింపవచ్చును. వ్యవసాయ సంస్కరణము, అధికాహారోత్పత్తి, నూతన పారిశ్రామికాభివృద్ధి, సంఘసేవాకార్యక్రమము లాదిగా గలవన్నియు, విజయ మొదలు మూడుసంవత్సరములలోనే తీవ్రముగ జరుగవలసియున్నవి. ఈ ప్రణాళికలకైన వ్యయమును స్వదేశమునను విదేశమునను కూడ విజయవంతముగ సేకరించగల ధైర్యము ప్రభుత్వమునకు చేకూరినది. దేశప్రజ యావన్మందియు యధాశక్తిగ సహకరించిన ప్రణాళికను విజయవంతముగ నెరవేర్చగలమనే ప్రభుత్వము విశ్వసించుచున్నది. ఈ ప్రణాళికను విజయవంతముగ నిర్వహించుటకు కేంద్రమున, రాష్ట్రములలో కూడ, ఒకే పక్ష ప్రభుత్వముల ప్రాబల్యము, సుస్థిరత్వము, దాదాపు ప్రణాళికపట్ల తక్కిన అన్ని పక్షముల ఆమోదమును గూడ, విజయలబ్ధికి సూచకములుగ నున్నవి.

సందన సంవత్సర మాండ్రరాష్ట్రీయవతరణకు నాందీప్రస్తావనమంతయు పరిపూర్ణముగ పూర్తి చేసికొనినది. ఆండ్రరాష్ట్ర సామ్రాజ్యరణభాగ్యము విజయ సంవత్సరమున కొనగూడక తప్పదు. ఆండ్రప్రజకు “విజయ” సార్థకాభిధాన కాగలదు.

భాషా రాష్ట్రముగ ఆండ్రరాష్ట్రమును ఆంధ్రులు కోరిరి. ఆ సిద్ధితో స్వకీయ వ్యవహారములం దాండ్రభాషకు ఇతోధికమైన ప్రాముఖ్యము లభించవలసియున్నది.

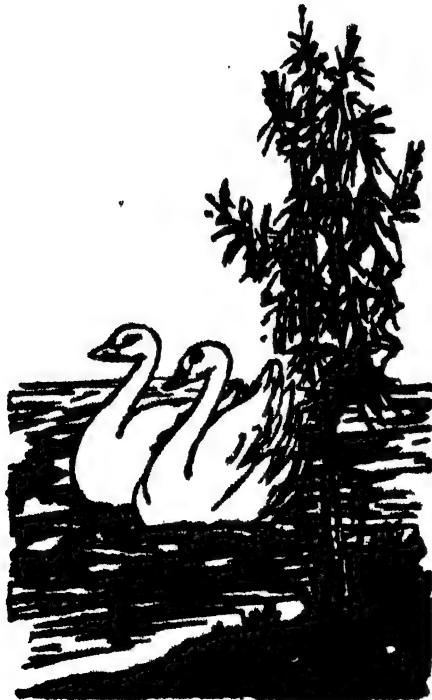
ఆండ్రభాష యొకవ్యక్త పరిపాలక భాషగా విరాజిల్లినది. పర ప్రభుత్వముల రాకతో, పరిపాలన కనువైన భాషాపదము లెన్నియో వ్యవహారమున అంతరించిపోయినవి. నేడు, మరల ఆ భాషగంతకు

పునరుజ్జీవము చేకూరవలసియున్నది. శీవలము పాత పదములనియే కాదు. అంగ్లభాషాభావముల ప్రాతిపదికతో నెలకొల్పబడి, సాంఘిక, అంతర్భాగములుగ స్థిరత్వ మందుకొనిన అనేక నవీన విషయములకు, శాస్త్రములలో, వ్యాపారములలో, వ్యవహారములలో, ఋషిపాలనలో, విద్యలలో, కళలలో, సర్వ సాంఘిక సాంస్కృతిక వ్యవస్థలలో దేశీయమైపోయిన అనేక విషయములకు, ఆంగ్లభాషలో ప్రాతిపదిక పదజాలము స్థిరముగా రూపందుకొనవలసి యున్నది. ఈ ప్రయత్నమున కృషి, ప్రభుత్వపరముగానూ, ప్రజాపరముగానూ కూడ జరుగవలసియున్నది. కానన నభలు, విశ్వవిద్యాలయము, న్యాయస్థానములు మొదలగు అధికార సంస్థలు తెలుగున వ్యవహరింప బూనుకొనవలసి

యున్నది. ఈ వ్యవహారము సులభమగుటకు, వండితులు, శాస్త్రజ్ఞులు, సాహితీపరులు, నర్దులునూ సమిష్టిగా దీర్ఘకృషి చేయవలసిన అవసర మెంతేని యున్నది. ఈ సహకారము నంతను ప్రోత్సహించి రాబట్టగల బాధ్యత రాబోవు ఆంగ్లరాష్ట్ర ప్రభుత్వముపై నున్నది.

నూతన సంవత్సరము సర్వవిధమున శుభదాయకము కాగలదనే ప్రతి సంవత్సరారంభమున యాసింతుము. నందన సంవత్సర మీ యాసల వడియాన లానర్పక ప్రపంచమును శాంతముగ నడపుకురాగల్గినది. విజయసంవత్సర మిలోధికముగ అభ్యుదయ ప్రదమై, శుభప్రదమగుగాత యని ఆశించుచున్నాము.

పర్యేజనా స్సుఖినో భవంతు.

దీపమాలిక

శ్రీ పి. గణపతిశాస్త్రి

నిను దలపోయినంతన కనీనికలం దరళాశ్రు వల్లన
ల్లన దిగబారి, కన్దోలుకులం బ్రవహించి మహేంద్ర చాప మో
హనతర వార్ష నీలఘనమై బయవైన యెడంద రమ్యన
ర్తన కవితావిచిత్ర జలధారల నుద్వల బయ్య లెత్తెడిన్

అసిధారాధివణుల్ మహాగహన వేదాంతాధ్వనీనుల్ క్షమా
హసిత ప్రస్ఫురితా! ఒకింత కనలే దమ్మా: భవస్మూర్తి! నీ
నిసుకన్ ముక్కున నాటలాడు శిశు వెం తే దప్రసం దల్లి నె
న్నాన లిట్టగురుతింతు లీల నిను గ న్నోంటిన్ నిమేషమ్మునన్!

నీ శివరూప దీపమవనిం బడద్రోసి యహం కృతి జ్వరా
వేళ వశీకృతుల్ హృదయ వీణములం దిడు కొండ్రు దూరదూ
రాశల బెక్కులీను వికృతాశయ మ్మొయి మూర్తు; లైన గా
నీ, శిశుఫలనమ్మని హసించువు! నాజనని! కృపాభిని!

చదువుల్ సంధ్య లొకింత లేక చెడి దుస్సంగత్యముల్ నేసి నె
మ్మది గీలించిన యల్లులైన నుతులే మాతృప్రభూతాదరా
స్వదులై ఖించెదరందు రమ్మెయి శతాంశమ్మైన నా తల్లి! నీ
హృదయమ్మింత కరంగు నన్నమతి గాంక్షింతున్ యథేచ్ఛాగతుల్

వీచిర జన్మ పుణ్యఫల మిమ్మెయి నిమ్ముగ బంజెనో గడ
మ్మా! చరణాంకితమ్ము హృదయమ్మలరెన్ లనదందు జాహ్నవి
వీచికయై, తదీయసిత ఫేననలీల విలోల కుండమా
లాచల డోలపై కలకలస్వన మందగళనృరాళమై!

నీమణి పాదుకారుణ ఘృణి స్ఫురణ మ్మొద రత్నదీప శో
భామహనీయ భాగ్యమొదవం గరుణించినదంచు నాతలం
పే మరి తావతార్చన మహి మన్యగాగతు ధూపమాలగా,
మామక దేహ మాధరణ మంగళపీఠికగా నమర్చెదన్

నీతలపోతజీవతరణిగతికై పవమానపూర్ణ, మా
శాతరళమ్ము పైడి తెరచాపవలెన్ నిరతమ్ము చారితో
కై తనియింప, నిత్యభయదారవ సంకుల జీవితాభి వీ
చితతులే తమంత దరి కేర్పగ నే బయనింతు హేలగన్!

శ కు ం త ల

వర్ణపట్ల దుర్గా ప్రసాదరాయకవి *

అల్ల వినువీధిఁ గొంత దవ్వరిగి యంత
ముందరకుఁ బోవ నవ్విరి బోడి యడుగు
లాడక పెనుకకుఁ దిరిగిచూడఁ చిటుత
చుట్టి మూగి పుల్లులు పొడచూప వెఱచి.

“అమ్మక చెల్ల యేనుగను - లార గనుంగొనుచుండ నివ్వహం
గమ్ములు చుట్టునుం గవసి - గాసి యెవ ర్చేడి మక్కుతాకలా
పమ్ము” నటంచు నాశిశువు - పాలిఁ జెచ్చెరఁ బాతినచ్చి భే
దమ్మున నవ్వి హంగమ క - దంబకమున్ పెన బాటదోలుచున్.

గ్రక్కున నక్కుమారితఁ గరద్వితయంబున నెత్తి ప్రేమతో
నక్కునఁ జేర్చి చాని రుచిరాంగము నాపద మన్తకంబునున్
జక్కగఁ దేజమాచి మునిక క్తిమెయిం బాలివోవ కున్నికిన్
మిక్కిలి సంతసించి యనిమేష మధువ్రతవేణి యిట్లనున్.

“వక్షివరేణ్యములారా
యక్షిణ కృపాకటాక్షమలరఁగ నిట మీ
పక్షంబుల ములుపునది
రక్షింపుడి నాయవర్య రత్నమునెన్నిన్.

అశులార యాకూన యాకొని యేడ్పుచో మధువులానగనిచ్చి మనువఁగదర
తరులార యాపావ దగ సూరివగచిన ఫలరనంబుల దప్పి వావఁగదర
పాదలార యాకందు ప్రాద్దువేడిమి పోకి కందకుండఁ జవుల్లఁ గప్పఁగదర
శిలలార యాపట్టి చలికి వానకు దయ్యకుండ మీమటుఁగున నునువఁగదర

మెకములార యాచిటుతను మింగకుండ
జాలఁ గనికరించి తొలగి చనగఁగదర”
యనుచుఁ గన్న మోహమున నయ్యడవినున్న
భూతకోటులెల్లను మ్రొక్కికొనుచు.

*ఈ మహాకవి 1897 లో జన్మించి 1906 వరకు జీవించెను. జన్మస్థలము, అంబరపేట, ఆరేవల నియోగులు. శ్రీవత్స గోత్రులు. కాకినాడ, వైయాకరణ పండితులై కవిత్వ బృందములను వెలయుచున్న లక్ష్మీపతి 'కాస్త్రీ' గారీయవరంధ్ర. వృత్తిశిష్య బల్లారి, కృష్ణా మండలములలో మేజిస్ట్రేటు ఆఫీసు ఉద్యోగములలో ఈకవి జీవితము గడిచినది. ఈయన “నిర్వచన భారతాభ్యుదయ”మను, కాకాపు 2000 పద్యములు గల ప్రబంధమును రచించిరి. అది ఈనాటికి ఆముద్రితముగానే వారి కుమారులయింట మిగిలిపోయినది. ఆ గ్రంథమునుండి, “ఈనాటి”యను పేర్కొనీ పై పద్యములు వారి కంఠము నునుమరితో నిట ప్రచురించున్నాము—సం.

ఆళ్లలిగూరి యత్తటి ప్రియాత్మజ యేడ్వంగ న్నన్యమిచ్చి యా
పైకత మేదిసీథలిని చల్లని యాకులనీడ గల్లుపెన్
ప్రూకులగ్రేవ నాచిటుతఁ గ్రమ్మఱఁ జేరిచి కొంతసేపటఁ
వ్యాకుల మందుచు నిలిచి యస్రలు గన్నులఁ గ్రమ్మజేరఁగన్.

“అమ్మా ముద్దులపట్టి నిన్నిటఁ బృథివ్యాపోగ్ని వాతాంతరి
శ్శుమ్ముల్ దిక్కులు దిక్పతుల్ రవియును జంద్రుండుఁ దారావితా
నమ్ముల్ బ్రహ్మయు విష్ణువీశ్వరుఁడు నానాసంయమి శ్రేష్ఠు లే
వమ్ముల్ వాటిలకుండ నెప్పుడనుకంపాస్ఫూర్తి రక్షించెడిన్.”

అని దీవించుచు నన్నిలింప తను మధ్యాత్మజ జంబాత్మజఁ
వనమధ్యంబున నొంటిమై నునిచిపోవంగాఁ శకుంతంబులున్
జని తాపత్యనితాంతమోహ భరితస్వాంతంబులై యాత్మప
క్షునికాయంబులఁ గప్పిదాని నచటఁ గాపాడఁగాఁ జొచ్చిన్.

నమిథల్ పువ్వులు సంగ్రహింపఁదగ శిష్యశ్రేణితోగణ్య సం
యమిచంద్రుం డగుదెంచి కాంచె ఖగన ర్యాసకముల్ గొల్వఁగా
రమణీయంబగు మాలిన్సీతటమునన్ రాకేందుబింబాకృతిఁ
నముదీర్ణద్యుతిఁ గ్రాలు నాశిశువు నాశ్చర్యంబు సంధిల్లఁగన్.

అలోకించి నిజాశ్రమంబునకు గన్యారత్నముఁ మాని శా
ద్దూలుం డల్లనఁ దోడితెచ్చి లలికాందోళిస్థలిఁ బ్రోల్లన
న్నాళి కచ్చదపుంజ కల్పితకనత్తల్పంబునన్ నిల్చి న
బృహారత్నము జూడవచ్చి రెలమి వాచంయమాజ్ఞేక్షణల్.

చనుదెంచి మునిపురంధ్రీ
జన మబ్బాలిక యపూర్వ సౌందర్యంబున్
గని సంభ్రమమారఁగదీ
వన లొనఁగుచువెన మహోత్సవము గావింపన్.

ఆ ముద్దులబిడ్డను గా
రామార శకుంతలవితతి రక్షించుటచే
నాముని ముఖ్యుడు దానికి
ప్రేమ శకుంతల యనంగఁ బేరొనరించెన్.

ఇట్లు పుత్రికి గణ్యమునొందు దాఖ్య
సలిపి నమధికాపత్య వాత్సల్యమునను
దివ్య మకరంద విజహామధేనుదుగ్ధ
మధుర ఫలదాసాధికముల మనుచుచుండు.

అకళంక చంద్రేశ్వరీకృతి నిరతర ప్రవర్ధమానమ్మగుచు వపువు నగడ
గురుతర కనకాబ్జ కుట్టలంబుల మాడ్కి నురమున వత్తోజయుగళి మమత
దివ్యకందర్పాత్మదీధితుల్ పురణించు రుచిర దృశ్యాలికా రుచులు గనర
తరగలపై నల్లత్రాచు వైవడి వళీయుతరోమరాజి చెన్నొంది మెరయ

భ్రమర పరివేష్టితోత్పుల్లి కమలలీల
చికుర విభ్రాజితాన్యంబు చెలువుమీఱ
పులిసతలలీలఁ గటియు విపులత జెంద
శిశువు నవయావనోదయ శ్రీవహించె.

తటల వయోవిభూతి వహించి తపోధను నాశ్రమంబునన్
విటపిలతా నికుంజములవీధుల నిచ్చల మేయవచ్చు బల్
చిటిసోటి కూనలన్ గలుగు జంకలతోడ వినోదలీల న
క్కుటిల వినీలకుంతల శకుంతల నైశవకేళిఁ దేలుచున్.

పూదీవ బాదలకుఁ బాదులు కావించి పాలుపారఁ బన్నీట బ్రోదిశేయు
మిసిమిగ్రాం బసిరక మెనవగా మరుపుచు హోమధేనువు క్రేపుపెమ మనుచు
నిననాడు పెనిచిన పేర్మిఁజూడఁగ వచ్చు పులుగుపిండులతోడఁ బ్రాద్దుపుచ్చు
చిన్నరి జడదారి చిన్నలాడులఁగూడి క్రొత్తావి పూదోటఁ గొప్పినలుపు

నోము సత్యదనని మునిగీమునెల్ల
శేడ్కుఁ గై నేయు నెత్తావి విరులనరుల
ననుదినంబును మునిపల్లె కరుగుదేరు
సతిధి సభ్యాగతులనరసి యాదరించు.

“జననీస్తన్యము లాన నోమక యజస్రంబున్ భవద్ధిగ పా
ద నిరూఢిం బ్రతుకంగ దోపుకతనన్ వైజంబుగా నీపయిన్
జననీ భాన మెలర్చు నాకు” ననుచుం జంద్రాన్యప్రసీతమా
ననురాగంబున హోమధేనువునుఁ గంతాశ్లేషమున్ జేయుచున్.

అంతే వాసులకున్ ముని
చింతారత్నంబు చెలియఁ జెప్పెడినడ వి
న్నంత సకల ధర్మములు శ
కుంతలయుఁ గ్రహించు బుద్ధికుశలత మేర్పిన్.

పద్యరచన - శిష్ట వ్యావహారికభాష

శ్రీ కోట సుందరరామకర్మ

పదీకానంద్ క్రితం ఒకమాట ఒకమాట అన్నాడు గురువులు శ్రీ గిడుగువారు. ఒకనాటి సంచితకటి వేళ్ళ (లో వెలుగున్న వారికి వెలి వెలుగలా?) “గద్యరచనకు శిష్టవ్యావహారిక భాష వాడండి, పద్యరచనకు ఏభాష వాడాలి అనే ప్రశ్నలలోకి మనం పోవద్దు” అని. అప్పటినుంచీ నా మనస్సులో ఒక సమస్య ఏర్పడింది. అస్మత్తులు ఇంకా ఎందరో ఉంటారనే భావిస్తాను ఈ సమస్య విషయంలో.

పైన ఉటంకించిన గిడుగువారి మాటల్లోనే ధ్వనితమవుతుంది సమస్య ఏమిటో. పద్యాల్లో ఏదో గ్రాంథికమనే భావనే వాడనివ్వండి, శిష్టవ్యావహారిక భాషను అందులోనూ వాడాలని తంటాలుపడి మనం ఇంకా పేచీపడవద్దు అని వారి అభిప్రాయం. “పద్యరచనలలో ఉన్నది నూటికి నూరుపాళ్ళు గ్రాంథికమే కాదు” అని వారికి తెలియకాదు వారా ముక్క అన్నది. శిష్టలు గద్యంలో వ్యవహరిస్తారు; కాబట్టి శిష్టవ్యావహారికం గద్యానికి అన్వయదాం అనివారి అంతర్యం అయినట్లు నే నూహించాను. ఆ విధంగా ప్రస్తుతం తెలుగు రచనలనుమాస్తే గద్యం శిష్ట వ్యావహారిక భాషలోనూ, పద్యం గ్రాంథిక మనే భాషలోనూ ప్రచురంగా వడస్తూ ఉండడం మనకు గోచరిస్తోంది. ఇట్టి విచిత్రపద్ధతి ప్రపంచంలో మరే భాషలో నయినా ఉందా అని విచారిస్తే లేనట్లు చెప్తున్నార పెద్దలు. మనం బాగా ఎరుగున్న ఇంగ్లీషు భాషలోని గద్యపద్యముల భాష ఒక్కటే. ఛందస్సు కోసరమని అన్వయ క్రమం (Prose order) లో మాట్టు లుండవచ్చు; అక్కడక్కడ పాఠమాటలు పడవచ్చు. Said (చెప్పేను) అనే మాట బదులు Quoth అనేది, ఇట్టికే మరికొన్ని చిన్నప్పుడు మనలో కొంతమంది చదువుకొన్నాము. “వెండియు” పదాన్ని “మటియు” అనే అర్థంలో అవసరం పడితే పద్యాల్లో అంతా వాడుతున్నాం. అంతే కాని గద్యభాషనూ పద్యభాషనూ ఇంత తేడా ఇంకెక్కడా కనపడదు.

ఈ సందర్భంలో కొంచెం చెనక్కి చెల్లిమాడ్డాం. “ప్రాచీన కాలంనుంచీ గ్రాంథికతా ముద్ర పడడానికి నీలుకాని పదాలూ, వడ సమదాయాలూ ఎన్నిన్న పద్యకావ్యాల్లో అగుపించడం లేదా?” అనే ఉహ కలుగకపోదు ఎవ్వరికైనా? కవిబ్రహ్మ తిక్కన “చాపము నా కందిమ్యం” అన్నాడు. శబ్దపల్లవమని దీన్ని జైయాకరణులు సమర్థింతురు గాక. “అనవల సంతి” వన్నాడు మధ్య కాలానికి చెందిన చేమకూర వెంకటకవి. ఆధునిక కవులలో లబ్ధప్రతిష్ఠలు కీ॥ శే॥ కొడాలివారి “హంపి క్షేత్రం” లో “కంటి నీరిగిరి పోయిం దంతరాగ్నిచ్చుటకా” ఇది ముచ్చుకు ప్రబంధపద్ధతిని

వదిలిన పద్యకావ్యాలలోని ఉదాహరణలు. ఇక ప్రాచీన కాలం నుంచీ చాటువులలో శిష్టవ్యావహారిక ప్రయోగాలు రెక్కలేనన్ని. శ్రీనాథు డంతటివాడే “చిల్లరజేవుళ్ళు” అన్నాడు. “చల్ల యంబరి” వ్రాచినాడు. భూర్లటి కళకంఠ భవలరత్ “కోసీ కోయ” ని మనః ప్రకృతికి పూర్తిపరిచినాడు. ఇటీవలి కాలంలో హాస్యానికి ప్రాచీన చాటువులలో “విస్సాయి వస్సా డే” అనే ఛాందసుల పలుకుబడికి ఉదాహరణమున్నూ, గార్లు “విగు లూడుతాడు,” రైలు “లగత్తురాది” “దాని లోకలో మణు సులు కూకుటారు” (పూర్తిపద్యం పూ ప కం లేదు — అనే అశిష్ట జనోక్తి మొదలయినవాటికి ఉదాహరణలు లభిస్తాయి. అయితే ఇది శిష్టవ్యావహారిక మనిపించుకోదు. సభా ముఖాన ఇట్టివి కాండన ప్రయోగములనీ, గ్రామ్య ప్రయోగములనీ అనిపించు కొంటాయి గదా! “అభిరాది గిరః గ్రామ్యం” అనే దండ్యా చార్యుని పాదమునే చదువుతూ ఉండేవారు గిడుగువారు. ఇట్టి చాటుపద్య ప్రయోగములమాట అటుంచి ప్రాచీన కావ్యప్రయోగాలకు సయితం “బాల కవికరణ్యం” నిజంగా బాల కవికరణ్యం. గురుబ్రహ్మలు చెప్పిపిళ్ళవారు ఎన్నో ప్రయోగాలు వ్యాకరణ సిద్ధాంతాలు (ఏ వ్యాకరణమనీ, వ్యాకరణమంటే ఏమిటో అని ప్రశ్నలు పుట్టడం ఎప్పుటి కప్పుడు సహజమే) కాని వాటిని గుప్పేస్తూ ఉండేవారు, సంభాషణలో నేమి, ఉపన్యాస వేదికలవిదనేమి, ప్రసూచార్యులకు కాని ప్రయోగాలకు ద్వితీయాచార్యులు గతి కల్పించారు. ప్రథమం నూరి కుదర్చునివాని ద్వితీయుడు ‘అచార్యులు’ నూత్రాలు చేశారు. ఇంకా కుదరని ‘కొబ్బరాకు’ లకు, ‘మామిడాకు’ లకు తర్వాతి వారు నూత్రాలు వ్రాశారు. ఇంతమా చెప్పవచ్చే దేమిటంటే వ్యాకరణం అనుకాసన మనే సంగతి మరువరాదనీ, “లోకం పృథ్వీ” అను భాష్యోక్తిని సర్వదాస్మరించవలెననీ; ఇటు కంటప్పడు “వింటే” “కంటే” తప్పలేనది “చేస్తే” తప్పని చెప్పవలసిన విచిత్ర ఏర్పడ్డది తెలుగుభాషలో.

తదుపరి గయ కవిత్వంవంక చూడ్డాం. కీర్తనలు, పదాలు, పాటలు ఎన్నో లక్షణ. “ఉండేదే రాముడొకడు” త్యాగ య్యకు. “పరికిణీ తొక్కాడు వదియేండ్ల కన్నెలూ” కన్నెరసాని “కదిలింది” “కాల్యై పారింది” ఇవి అశిష్టములా? ఇందు కవిత్వము లేదా? కీ॥ శే॥ చిలుకూరి వారి మాటగా చెప్పవలసినట్లే ఇవి ఛందోబద్ధములైన పద్యపంక్తులు కావా?

పైన చెప్పిన ఆయా ఉదాహరణలు వ్యావహారిక భాష కావ్య పద్యములలో కూడా చొచ్చుకొని పోవడానికి ప్రయత్నించినది కాని ఏదో ఒక కంభామ వడవాలనే ప్రకృతి ఏర్పడి

పోతడంబల్ల కవులు శిష్టవ్యావహారిక భాషను పద్యరచనలోనికి విరివిరిగా చొప్పించలేదని తోస్తోంది. శిష్టవ్యావహారిక భాషలో ఉండే శాస్త్రభావికతను గుర్తించి కొందరు 'ముందడుగు' కవులు దానికి ఎంత దగ్గరగా వచ్చేభాష వ్రాశారో చూడండి — ఉదాహరణానికీ. —

“ఆతని కమివచ్చినది అంతయు తీరినవెన్న రాజ్యముకొ
చేతునటన్న ఆస; మరి చెప్పిపో, యువరాజు చావగా
నే తన కబ్బునా పదవి? నేటికీ పాపము పండిపోయిన
య్యా తనవంటివాని కిదియో తగుబుద్ధి వినాకకాలమే!!

దాపురమయ్యో.....” (కొదారివారి హంపిళ్ల క్షేత్రం.) ఇట్టివి ఎన్నో ఉదాహరించవచ్చు.

ఈమధ్య నావద్దకు ఒక చిన్న తర్జుమాపని వచ్చింది. హిందీలో నూరదాసు అనే ఒక ధక్తర్‌వి భాగవతం అంతా పదాల్లో వ్రాశాడు. దశమస్కంధానికే ఎక్కువ ప్రాధాన్యం. ముఖ్యంగా శ్రీ కృష్ణుని బాలకీడిలూ, గోవికవి ప్రబంధ శృంగారమూ ఇతడు అధికంగా వర్ణించాడు. అందులోని ఒక పదం, ఇందులోంచి ఒక పదం తర్జుమా చేయవలసిందని ఒక సంస్థవారు నన్ను కోరారు. బాలకీడిలకు సంబంధించిన పదమిది.

మూలం : —

మైయా, మోహి దాటో బహుత్ ఢిర్ఘాయో | మోహో
కహతి మోహో కో రీసో తహి జనుమతి కహో జాయో | కహో
కహాన్, ఎహి రిశ కహారే భేలన హీ నహి జాతు | పుని పుని
కహతి కౌన్ హై మాతా కో హై తుమరో తాతు | గోరే నంద
జహోదా గోరే తుము కత స్యామ పరీర్ | చుటకీ దే దై హంసత
గ్యాల పహ నీదై దేత బలవీర్ | తూ మోహి కో మారన సీఫీ
కాహిహి, కహమో న భీర్యో మోహాన్ కో ముఖ రిశ సమేత లఖి
జనుమత నుని నుని రీర్యో | ‘నూద’ స్యామ మోహి గోధన కీ సో,
జాన్ మాతా, తూ పూత్ |

ఇందులోని భాష గ్రాంథిక మవునా దాకా అని ఒక పండితాను చదువరులకు కలుగవచ్చు. మామూలుగా నేను ప్రతికష్టాల్లో కనబడే, రేడియో మున్నగు వాటిద్వారా వివరణ హిందీ కాదిది అనే సంగతి స్పష్టమే. ఆ కాలంలో చాలమంది కవులు ముఖ్యంగా పంగీతానికీ అనుకూలంగా పదాలు రచించినప్పుడు “వజ్రభాష”ను ఉపయోగించేవారు. వజ్రభాష అంటే శ్రీ కృష్ణుడు సంచరించిన శ్రేణులైన మండలములోని హిందీయొక్క ఒక మాండలిక భాష. ఏ భాషలో నయనా పదసాహిత్యమునకు శయకవిత్వానికి శిష్టవ్యావహారిక భాషనే వాడుతారు కవులూ, కవకర్తలూ సంగీతం అట్టిభాషనే కోరుతుంది గనుక. అందుకనే త్యాగరాజాది గాయకులూ పాటలు వ్రాసిన అడివి, నందూరి, విశ్వనాథ కవికొండలూ శివుల వాడుకభాషనే వాడారు.

ఇందుచేత తర్జుమా పని మొదలుపెట్టేముందు నాకు ఒక ప్రశ్న పుట్టింది. తర్జుమా పద్యాల్లోనే చెయ్యండి వీలుంటే అన్నాడు వాళ్ళు. నూరదాసు ప్రతిపిల్లవాడికీ అర్థమయ్యేట్లు, దీర్ఘ సహజభోరణీలో అన్నట్లు తన రచన చేశాడు. దాని తర్జుమా

పదాలుగాగాని, పద్యాల్లోకిగాని చెయ్యవచ్చుననిపించింది. పద్యాలుగా మారుద్దామనుకొన్న నాకు శిష్టవ్యావహారికభాషను వాడితే బాగుంటుందనిపించింది. భాషాసహజత్వం మూలగతమైన సహజత్వానికి అనుగుణంగా ఉండ వలపుతుందని. శిష్టవ్యావహారిక భాషలోనే పద్యాలు అనుకొంటూ వ్రాసుకు వెళ్ళాను — ఏమీ కష్టం కనపడలేదు. క్రొత్తమార్గంకనుక వింతింతగా కనపించింది. పై పదానికీ నేను వ్రాసిన కందాలు.

1. “అమ్మా ఏడ్చిందాడే
ఇమ్మాటలు పలికే అన్న ‘ఎప్పుడురాని
న్నమ్మ యశోద కనిందలు
అమ్మేరస లెవరో నిన్ను’ అని అంటాడే.
2. ఇందుకు కోపం రాదా?
అందరితో కలిసి ఇంక ఆటకపోతే
‘నందయ్య తెలుపు, అమ్మయ్య;
ఎందుకురా నీవు నల్లనిట్లుంటూంటే.
3. పకపక నవ్వేరమ్మా
ఒకరొకరేచిటికేసి ఊరక గొల్లలో
‘పికిరీలు’ చేయడంట్లా
ఇక అన్నేవాళ్ళనెల్ల ఎగదోళాడే.
4. నన్నే ఎప్పుడు కొడతా
వన్నంటే నీకు ఇష్టమాకాలే యను నా
చెన్నుని కోపపు బలుకులు
విన్నదియై నవ్వుకొనుచు శ్రేణులుబలనక.
5. “కన్నా, వివరా, జలరా
మన్న మొదటిమంచి వట్టి అల్లరివాడే
నాన్నా, ఈ ఆవులతో
డన్నా, నేనమ్మ నువ్వ అసలుకొడుకువూ”

ఇది ఈవిధంగా వచ్చింది. నాల్గవ కందం ఉత్తరార్ధం గ్రాంథికభాషలో వ్రాశాను. అక్కడ ధ్వనికొరాలులు చెప్పిన “కవ్యక్తి” “కవికల్పితపాత్రోక్తి” అనేమాటలు అన్వయిస్తే ఎలా ఉంటుందో అనిపించింది. వచనంలో ఇట్టిపద్ధతి అధునికకాలంలో క్యాచిత్కంగా గోచరిస్తూనే ఉంది. ఉదాహరణకు శ్రీ కాటూరి వేంకటేశ్వరరావుగారి “ముగ్గురు మూర్తులు” అనే ఆంధ్రీకృత నవలలో సంభాషణలు శిష్టవ్యావహారికంలోనూ, కథాకథనమూ, వర్ణనలూ (గ్రాంథికతా) ముద్ర గల భాషలోనూ ఉన్నాయి. ఇదొక క్రొత్త కలగలుపు. విశ్వవిద్యాలయము లీ గ్రంథమును పాఠ్యగ్రంథంగాకూడ నిర్ణయించినాయి. కొబట్టి పద్యాల్లోకూడా సంభాషణాదులు అంటే కవికల్పితపాత్రోక్తులు శిష్టవ్యావహారికంలో ఎందుకు పెట్టకూడదు అన్న నా ఆలోచనాపూర్వక ప్రయత్నాన్ని లోకానికి చెల్లదామనిపించింది. అదే ఈ వ్రాత. యిది ప్రాసలు తెలుగు కవిత్వానికి సహజాలంకారాలూ, కబ్బాసాధుత్వా సాధుత్వ విషయనిర్ణయోపకారములూను. శిష్టవ్యావహారిక భాష వీనికిగాని, ఇవి ఆభాషకుగాని ధంగకరములు కానక్కరలేదు — అలవాటులేదు కాబట్టి వింతగా కనపడవచ్చు —

అతని కుక్క విషయం చూడ బుద్ధి వేసింది. పై చెప్పిన పద్యాలన్నీ 'గ్రాంధికం' లో! కూర్చుంటూ అనిపించింది. తన విషయంలో వలెనే పద్యములలో కూడా ఈ పని కష్టంగా కనపడలేదు. ఎట్లాంటిది:-

1. "అమ్మ ఏడ్చిందను న
నిమ్మకాయలు పనికి అన్న" ఎప్పుడూరాని
న్నమ్మ యశోద కనిపడటం!
అమ్మరి యశలేవరో నిన్నునని యనుచుండున్.

2. ఇందుకు కోపమురాకా
అందరితో కలిసి యింక అటకపోకకా
నందియ్య లేలుపు, అమ్మయ్య;
ఎందుకురా నీవు నల్ల నిట్లనుచుండెన్.

3. పకపక నవ్విరె అమ్మ
ఒకరొక రేచిటికేవేసి ఊరక గొల్లలో
'పికిరీలు' చేయుఁ దినుచుకా
ఇక అన్నయో వారి నెల్ల నెనద్రోచెనమా.

4. నన్నే ఎప్పుడు కొట్టారు
వన్నయనిన నీకు నిష్టకూలే" యను నా
వన్నుని కోపపుఁ బలుకులు
విన్నదియై నవ్వుకొనుచు ప్రేరయిటులనున్.

5. "కన్నా, వినరా, బలరా
మన్న మొదటినుండి కట్టి అల్లరినాడే
నాన్నా, ఈ ఆవులతో
డన్నా! నేనమ్మ నీవె అసలు కొడుకవున్.

ఇక ఈ గ్రాంధికరణం ద్వారా పద్యాలలో శిష్టవ్యావహారిక భాష ప్రయోగంలో ఒక్క రహస్యము గోచరమయింది. కంద

పద్యములో మాత్రము ప్రధానము. 4 మాత్రము గల భ, జ, న, వల, XX అనే గణములు మాత్రమే వాడాలి. అందుచే పై గ్రాంధికీ కరణము కులభమయింది. ఇట్టిమాడ్కు చేయవలసిన అవసరం కూడా అటుంచి, అట్టిమాడ్కులుచేసే స్వాతంత్ర్యం సామాన్యంగా ఉపయోగించే చింపకమాల, ఉత్పలమాల, కాగ్ధాల మున్నేటి విక్రేడిత ములవిషయంలో అంత కులభం కాకపోవచ్చు. కనుక పద్య కావ్యాల్లో ఈ క్రిందిపద్యములను పాటించి, శిష్టవ్యావహారిక భాషను ప్రవేశ పెట్టవచ్చునని తోస్తోంది!—

(1) కవికల్పితపాత్రోక్తులకు శిష్టవ్యావహారిక భాష సుపయోగించడము.

(2) మాత్రాప్రాధాన్యము గల అంటే గణనియమము సడలింపు వీరిచ్చే (అంటే ఈ గణమే ఉండాలనే నియమములేని) గేటగీతి, అటవలది, నీన కందములు మొదలయినవాని నే సంభాషణపట్ల ఉపయోగించడము—

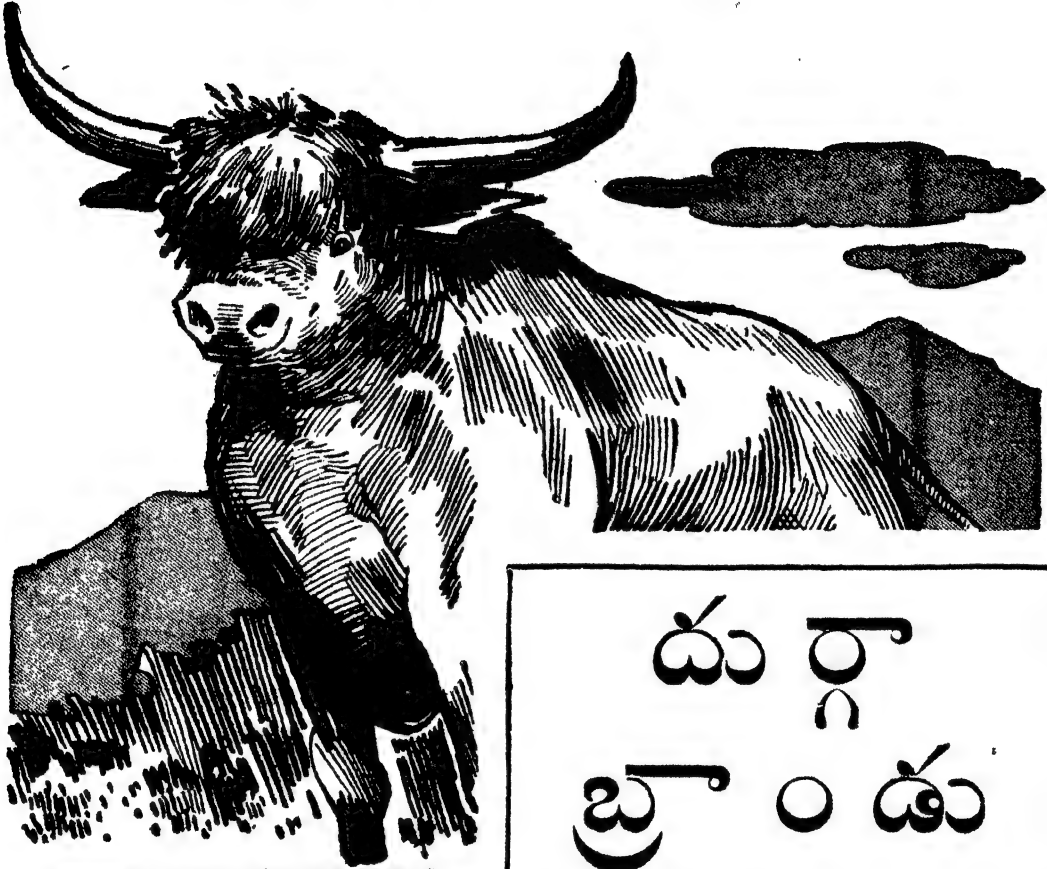
"పురాణ మిశ్యేన వ సాధు సర్వం

న చాపి కౌత్యం నవ మిత్యవద్యం"

అనే కవ్యక్తిని స్మరిస్తూ, ఈ నాలుగు ముక్కలూ మనవి చేశాను—గద్యభాషకూ పద్యభాషకూ ఇతరత్రా ఎక్కడా లేని ఇంత అంతరం తెలుగుభాషలో తొలగించలేకపోయినా తగ్గించలేమా? ప్రాచీన కావ్యాల్లో క్వాచిత్కింగానూ, చాటువులలో ప్రచురంగానూ దొరలిన శిష్టవ్యావహారిక భాష ప్రయోగాలు పద్య రచన కేల ఉపయోగపడతాయి? ఈ విషయమై పెద్దలు అలా చించవలెనని ప్రార్థన. ఇది సాహిత్యరంగాంలో సంచలనం కలిగించుగాక. సంచలనం కలిగిస్తే ఈ నావ్యాసపు టుట్టకం ఫల వంతమని భావిస్తాను.

ప్రతిఅణువు అతీతమైన శ్రీతోతయారుచేయబడినది

దుర్గా
బ్రాండు

పోర్టులేండ్ సిమెంటు

తయారుచేయువారు

ఆంధ్రా సిమెంటు కంపెనీ లిమిటెడ్
విజయవాడ

మా పోషకులకు, హితైషులకు ఎల్లరకును
నూతన సంవత్సరము సర్వ శుభప్రదమగుగాక!

మేము క్రొత్తగా నిర్మించిన పూజాశక్తి తెలుగు వ్రాత లిపి టైపులు తెలుగుభాషా
పాఠదర్శమునకు నిశ్చయముగ వన్నె తెచ్చుచున్నవి. మేము తెలుగు ప్రజలు గర్వింప
గలుగునట్టి క్రొత్త టైపులను ఇంకను ప్రవేశపెట్టనున్నాము.

MANICKAM TELUGU ITALIC

24 Pt.

125 bs.

నెల్సన్ అండు కంపెనీ లోన ఈ
అక్షరములను ముద్దులోలుకునట్లు
తయారుచేయబడి యున్నవి

14 Pt.

125 lbs.

భిన్నమనాటి వెన్నెలను బోలిన కాంతుల నీరు దివ్యైతె
స్పన్దియై తోరణాలుగ రవిండులు రాతుల న్నహూత్సవా
లున్న దినాలలో దద్రుమదోర్జమకాంతిని గాంచి జ్ఞాపిస్తే
వెన్నెల పుల్లెలబిందు తమవండు నికూడెను నాహరింపగన్

12 Pt.

125 lbs.

ప్రతి సంవత్సర మారితామిని నారయించి పంపియ్యదం
చిత్రాశతుల్ నవరజ నారయించు ప్రవాహనోత్స వోత్సవస్థముల్
సంతయింపం దగునందల బొమ్మిననన్ జ్ఞాపిస్తానామిర నా
దసనిరంబగు వస్తుజాతములు దేశాగృహ విభాగముల
కుతుకమోవ్వగన్ వికరయింతురు నబిగ్గుపాల సంఘాంగనల్

Design protected by Patent No. 74861.

10, 18, 36 & 48 Pt. can also be supplied.

NELSON & CO.

THE FINE-ART TYPE FOUNDRY
CHOO LAI MADRAS-7

వెతరణి

శ్రీ విశ్వనాథ సత్యనారాయణ

నాచికేతుడు : అమ్మా ! యమధర్మరాజుగా రిండిలో నున్నారా?

యమ : అయ్యో, ఎవరు మీరు?

నాచి : ఔర్దాలికయ్య, ఆరుణియ్య నగు వాజ్రేశ్వరసూని కుమారుడను.

యమ : అయ్యో బాబూ. ఇంత చిన్న పిల్లాడు నీ లోకమున కేల వచ్చితివి?

నాచి : మృత్యువునకు చిన్న పెద్దలున్నట్లు!

యమ : అది యేమయ్యా! ఆరుణి. నీ వగ్నిహోత్రమువేల వెలిగిపోవుచున్నావు. నీకు మృత్యు పెక్కడినీ? నీ వేలేమి?

నాచి : నాచికేతుడు.

యమ : నాచికేతుడా? చిత్రగుప్తా, ఈయన యెవరో తెలిసినదా?

(నాచికేతుడా నాచికేతుడా? యని వని కంఠములు వినిపించును)

నాచి : అమ్మా, చెప్పలేదు. యమధర్మరాజుగా రిండిలో నున్నారా?

యమ : అయ్యో, తమరి లోకమున కెందుకు వచ్చితిరి!

నాచి : నా తండ్రికి నామీద కోపము వచ్చి నన్ను మృత్యువునకు దాసము చేసెను.

యమ : ఇది చిత్రముగా నున్నది. నీ తండ్రికి నీమీద కోప మెందుకు వచ్చెను.

నాచి : పీతోదకలు, జగత్పూజలు, దుగ్ధదోహలు, నిరిండియలైన గోవులను దాసము చేసినవారు, అసందములను లోకములకు పోవుదురు. అట్టి లోకములనుండి నా తండ్రిని రక్షించుటకు నే నిచ్చటికి వచ్చితిని.

యమ : ఆహా. అట్టి గోవులను దాసము చేయుట గొడుగును బంపుట వంటిది. ఏమి పుత్ర హత్య!

నాచి : కొదిమ్మా, నేనే యడిగితిని. నాయనగారూ! వన్నెవ్వరికి దాసము చేయుదురని? కూడుమాను లడిగితిని. ఆయన నన్ను మృత్యువున కిచ్చెను.

(మృత్యువున కిచ్చెనా? మృత్యువున కిచ్చెనా? యని వని కంఠములు)

నాచి : అమ్మా, నాకు చెప్పలేదు. యమధర్మరాజుగా రిండిలో నున్నారా?

యమ : నీవు నాచికేతుడవు, అగ్నిమాంత్రివి; నిన్ను మీ తండ్రి మృత్యువునకు దాసము చేసినాడు. నీవు మృత్యువశంగతుడవయితివి. యముడు నీ కెట్లు కన్పించును? యమని ధర్మరహస్య మంతయును నీవే. యమని శాస్త్రంబయ్య, మహిమ యంతయు, మృత్యువశంగతమయినది. ఆయన ని ప్రేమ ఉయినాడు.

నాచి : నేనొక ఋషిబాలకుడిను, నేను మృత్యువునకు దత్తుడనగుటచేత యమనకు శేషోహాని యెట్లు జగుగును? ఆయన యిండిలో లేడు కాబోలు నన్ను మీ కెలయించుచున్నారు.

యమ : ఋషి బాలకా! నీ విచిత్ర! వచ్చి మామ్మార్థమయినది. ఆశ్విన్యము స్వీకరించవు. యముడు వచ్చి నన్నే మనునో? మామ్మార్థమిది ఎవనియింటి సతిని నిరాహారిగా నుండునో దానిస్థితి యేమి చెప్పవలయును? మొదటిదినమున గృహస్థయొక్క సంతానము సశించిపోవును. కెందవదినమున సతిని పుష్పంపది సశించి పోవును. మాడవదినమున సతిని పుణ్యమందియ సశించిపోవును.

నాచి : దానివేరే మృత్యువు. సంతానము, సంపద, పుణ్యము ఈ మాటయొక్క కూడికయే భూలోకము యొక్కయు, ధ్వర్గలోకము యొక్కయు జీవయొక్కయు ఉబంధము. ఇవి కూడు సశించి పోవుటయే మృత్యువు.

య : ఓయి నాచికేతా, నీవు మహాగ్నిమాంత్రివి. నీకు నూడ మృత్యువున్నదా?

నా : నాకు మృత్యువట్టన్నది? మృత్యువు నందినది యది కూడును. వానికి మృత్యువు, రిద్దావచునకు మృత్యువు. రిద్దావచు లాక్రియించి యున్న జీవభావముతో నూడియున్న కరీరము వకు మృత్యువు.

యమ : మృత్యువనినచో భయమగుచున్నది.

నా : భయమే మృత్యువు, మృత్యువే భయము.

య : అట్లనా? మృత్యువనగా భయమా?

(మృత్యువనగా భయమా? యని వని కంఠములు వినిపించును) ఒకగొంతు :

ఉదయపర్వతముపై మూడుసార్లుగా నుదయించె నినుడు కదలియ స్తగిరింద్ర గహ్వరమ్మునఁ గడువాలెనినుడు మెదలిన సూర్యతేజమ్ములోపల మిగుగురు లేపు కదిసి దక్షిణదిశా మహిమ కడమ దిక్కులయందుచేరె.

మరియుకొంతు :

రవిచిన్మాజుడు ధర్మరాజు రాజీవ నేత్రమ్ములందు
కవులు గప్పినయట్లు తేజమంతయు కాలాగ్ని క్రమ్మి
యవనధమ్మున వచ్చి యతిధి మూన్నాళ్లన్నమ్ములేక
వనసిపోవుట చేత పున్నమంతయు నాశమైపోవ.

ఇంకొక గొంతు :

ఇది మహాప్రళయమొ యేమొ? యెల్ల సంతతియు
కడుపులొ నావుల గుంపు బ్రతుకులకాచు పున్నమ్ము
నడవదలైపోయె నృప్తి లేదాయె నద్దానిమూల
వదలియే భంగమ్ము పడసె భీవునిబాట మూసికొనె.

యముడు : ఆ బ్రాహ్మణబాలకు డెక్కడ? యొక్కడ?

యమి : మహారాజా, ఇక్కడిక్కడ.

యము : అయ్యా, నా యింట మూన్నాళ్లు నీవు నిరాహార
డవైయున్నావు. అన్నము తినకుండ. నమస్కారార్హుడవయిన
బ్రాహ్మణుడవు. మాడురాత్రులు నాయెంటు నున్నట్టి నీకు నమ
స్కారము. నాకు కృతజ్ఞులుగాక. నా భయము గోరి నీవు మాడు
వరములను కోరుము.

నాచి : యమధర్మరాజా. నా తండ్రియాయిన గౌరిమ్ముడు
కోపము మరి కుమనస్కుడై కాంతసంకల్పడై నాతో మాటాడు
గాక.

యము : ఓ యయ్యా, నీ తండ్రి యాధారకమృత్యు ముఖము
నుండి వెలికి వచ్చిన నిన్ను నా యజ్ఞచేత స్వీకరించుగాక. మరి
రెండవ వరము కోరుము.

నాచి : ఓయి మృత్యువా, ఇచ్చుట భయములేదు. ముసలి
తనము లేదు. ఆకలి దిష్టలు లేవు. దుఃఖములేదు. ఇట్టిలోకమునకు
చేరు మంత్రము నా కుపదేశింపుము. ఏ యజ్ఞముచేత మృత్యువును
గలువవచ్చునో యా యజ్ఞమును, నా యగ్నిహోత్రమును నా కుప
దేశింపుము.

యము : ఓయీ, నీ కేళమి?

నాచి : నన్ను నాచిక్షేతు డెందురు.

యము : ఏమీ, యేమీ?

[నేపథ్యమున గీతము వినిపించును.]

ఎవడు పుష్పము నెరుగునో

పుష్పవంతుడు ప్రజావంతుడు తాను పశుమంతుడు
దును నగునో

దండముడు జలమునకు పుష్పము

అని యెరింగినవాడు నిజముగ

పుష్పవంతుడు ప్రజావంతుడు తాను పశుమంతుడును
నగునో.

నీటి యాయతనమొరింగిన

వాడు తా గృహమేధి యగును

నీటి యాయతనమ్ము నిష్కృతు.

ఎరిగి తానాయతనియే యగును

అగ్ని యాయతన మొరింగిన నాయతని యగును

అగ్ని యాయతనమ్ము నీకులు ఆయతని యెరుగు

నీటియాయతనమ్ము వాయువు

వాయునాయతనమొరింగిన యాయతనవంతుడగు

వాయు నాయతనమ్ము నీకులు తెలిసినవాడు గృహమేధి

ఎవడు తపసును చేసి యాయతనమొలుంగునో

వాడు తానై యాయతనవంతు డగు

అతని యాయతనమ్ము నీరగు

అతడు గృహమేధి

పుష్పవంతుడు ప్రజావంతుడు తాను పశుమంతుడును
నగునో

యము : నాచిక్షేతా, మహాగ్నిస్వయాపా, నీవు నా యింటికి
వచ్చితివి. నీ ప్రకృతి నా లోకములో పాడబడుచున్నది వినుమిం
టివా?

(మరల వినిపించును)

యోశాం పుష్పం వేద

పుష్పవాన్ ప్రజావాన్ పశుమాన్భవతి

యము : ఓయి మహర్షి. నీవే నాచిక్షేతాగ్నివి. పుష్పమనగా
సర్వ పుణ్యము, సర్వజ్ఞానము, వికృతా వికృత పరిణామధారమైన
సర్వజగత్తు. వివర్తమైన సర్వజగత్తు దానికి మూలధారతమైనదిగయీ
సర్వజగత్తు. ఈ పుష్పమహిమతేతనే సర్వసృష్టి సాగుచున్నది.
సర్వ జీవలోకము నడుచుచున్నది. పుష్పము నెఱగినవాడే పుష్ప
వంతుడు. వాడే ప్రజావంతుడు. వాడే పశుమంతుడు. ఈ
పుష్పజ్ఞానము, ఓయి నాచిక్షేతా. ఓయి వహ్నియాపా నీ యుపా
సవచేతనే తెలియును. నీవు పుష్పాకృతివి. ఆ మహాగ్నివి నీవే!
నిన్ను ఉపాసించుటచేతనే నా లోకములు ధర్మలోకము లయినవి.
నీవు మూన్నాళ్ళిక్కడ నుపవసించి పుష్పమును వాడునట్లు చేసి
తివి. నీకే రెండు వరము లిచ్చి మరల నేను నిలువద్రొక్కుకొం
టివి. ఈ పరిజ్ఞానమంతయు మృత్యువుయొక్క యీతలి యొద్దు.

అమృతమయమ్ము కైరవనుమాప్తుని

మండల మద్ది వారి మూ

లము నది యెవ్వడో యెటుగు

లాలిత చంపక మల్లికా జపా

సుమ బహుళాత్ర గోనిచయ నూన

సమృద్ధిని గాంచు నీ స్వయా

పము నెటుగున్ జగచ్చలన

భావ వికారదా ఋషీశ్వరా.

నాచి : ఎవడు త్రిణాచిక్షేతుడో వాడు మృత్యుహోలకులను
తెగవడి దుఃఖాతీతుడై స్వర్గమును ననుభవించును. ఓ యము

ధర్మరాజా! ఇది నీ కృపావిశేషము. నాకీ గంభీరము లిప్పుట నీ ధర్మలోకము నిలిచినది. నా స్వరూప మివగతి మైనది. ఉత్తర విషయము నా మానవ వరము.

ఇటునుండి యేగి యెచ్చటికను మానవుడు
కొంద రున్నాడెందు కొందరు లేడెందు
ఉండెనంటకు హేళు వున్నదా యమరాజ!
లేడనుటచే నిజమ్మాడిరా యమరాజ!
ఈ సందియమే మహీయమ్ము యమరాజ
ఈ సందియము తీర్చవే యమరాజ!

(పెద్దప్రతి, గాలి, ఉరుములు)

ఒకగొంతు : చెలియలికట్టును దాటిపోయి
వలఃలి గుట్టలు మోదిపోయి
జలధుల పొంగులు రేగిపోయి
వలభులః ధులు తూలిపోయె.

మరియొకగొంతు : గిరి మహాశిఖరమల్ కర్ణమ్ములై
ద్దర వికస్వర శిలల్ చూర్ణమ్ములై
ప్రత్యంత గిరలెల్ల దీర్ఘమ్ములై
గగన శకలమ్ములు ఘూర్ణమ్ములై

ఇంకొక : ప్రళయ వాయునమితి పరువెత్తిపరువెత్తి
విలయనాద రేఖ విసువెత్తి విసువెత్తి
చలనభావమెల్ల జభుకారి జభుకారి
కవిత బ్రహ్మభావములు గుడుసుల్లియి

వేరొక : వేఘవర్తమ్ములు పుష్కలా
మోఘాంభోధర సంతతి
ఓఘమ్ములు పూవహమ్ములు
మేఘమ్ములు చెరియించున్.

యము : ఋషిబాలకా, యంతప్రశ్న చేసితివి? ఇనట శవ
తలకు గూడ సంశయమే. ఇది పరమ విచిత్రమను. ఈ నిర్భయమును. ఇది చక్కగా నెప్పుడును తెలియదు. నీ వింకొక వర
మడుగును. నీవు నన్ను బలవంతపెట్టకు. నన్ను వదలిపెట్టుము.

(ఒక సన్ననిగొంతు)

మల్లికానుమ సారథిపేళలమంద
మారుతము వీలెంచెన్
హల్లీనకముల గంగాజలముల
అంభోధరములు విహరించెన్
కల్లోలాగ్ర చలజ్వలనిధులవి
క్రమముగ నుపశాంతించెన్
బల్లీబాలనవారుణవృత ప్రభాపటలి
చిదిలించెన్ కాంతులు

నా : మృగ్యుడేవా, ఈ పరమ రహస్యము నీవు కాక మరి
వ్యక్తు చెప్పగలరు? మరి కేవలతే దీనియొక సందియం పడుదురు
గదా? స్వామి మరి యొక్కమాట. నేను నాచిత్రాగ్నిని. నా
యగ్ని స్వరూపము లోకమునందు నిలువవలెనన్నచో నీ మహారహ
స్యమును నీవు చెప్పవలయును.

య : శతాయుష్కులను, పుత్రపౌత్రులను కోరుము. పశు
సంపదను వాంఛించుము. వినుగుల నడుగుము. గుఱ్ఱముల నడుగుము.
బంగారము నభిషింపుము. ఈ సర్వధూమంధలముయొక్క రాజ్యా
ధిపత్యమడుగుము. నీకొక్కనికి చావులేదు. వెళ్ళుము. వెళ్ళుము.
ఓనినడుగకుము.

నా : యమరాజా, నాకీవేదియును వలదు.

యము :

వీనియన్నింటితోడ నమానమైన
యే వరముగాని కోరుమోయీ కుమార
ఈ సమస్త ప్రపంచ పుష్పమృతా కృ
తీ సమస్తమ్ము కానగదోయీ యిది విడి.

నా : నాకింకేమియు వలదు. తక్కినవన్నియు నేనే, నాకీ
దియే కావలయును.

యము :

మర్త్యలోకమున దుర్లభమైన కామములు
మరి యధేచ్ఛముగాగ నడుగవయ్య కుమార
కొదమ వెన్నెలతీగ మెదువైన మేను వెన
లారు కామినల మొత్తములు కోరగదయ్య
అరదములు కోరుకొను మమృత సంగీతమల్
వలలు దివిటీలు పుష్ప మనోజ్ఞ మకుటముల్
ఇవి మనుష్యులకు సాధ్యములు కానేకదా!
అవి కోరుకొనుము మృత్యురహస్య మేమిటి!!

నా : ఓయి యమరాజా, ఇవి యన్నియు నాకు వలదు.

తాకిన గందిపోవు నమృత ప్రవాణమ్ములై
యైన పుష్పముల్
చేకొని సంత యౌవనము శీర్ణమగున్
లలితాంగు లందునన్
నాకము నంటుచున్నను నసంత మనోహర
భోగభాగ్యముల్
తేకునమాలి నిస్సహను తెచ్చుతుదిన్
వెన విప్పియై చనున్.

ఓయి యమరాజా! లోకమున—అన్నాదులచేత కనుపు
నిండును. తృప్తియగును. భవముచేత కాదు. భవము విచ్చివకొంది
భవతృప్తి పెరుగును. పైగా నీవు రాజ్యముచేసి నన్నాకు మా యా
యారాయము. కనుక నేను కోరిన వరమే నాకు కావలయును.

ఒక గొంతు :

చిరిగిపోది చావులేనిది

నేవధింబలె నయిన దానిని

చిరిగిపోవుచు చావుపొందుచు

చెడినమానవు డెవడు కోరడు

మృత్యువున్న దటంచు తెలిసియు

మృత్యువున కదులేగు నెవ్వడు

నృత్యసంగీతములు ధనములు

మృత్యుదేవత తీయు తోవలు.

మరియొక గొంతు :

సాంపరాయమ్మనగ మృత్యువు

చనిన పిమ్మట జీవితమ్ముని

లింపులకు నయిన విచిత్రాస్సలీన

మధుమయమయిన మార్గము

దీని నచికేతుండు కోరును

దీని నచికేతుండు కోరును

దీని తెలిసినవానికే నమధీతమై

చను మృత్యుమర్మము.

యముడు : నచికేతా! నీవు మహాగ్ని రూపమవు, పూర్వ మీమాంసా సమిప్తి రూపమవు. నీవీ మృత్యువర్తమాన్యము తెలిసికొన వాంఛింతువేని నా వెంట రమ్ము. నేను నీకు నరకలోకములు చూపింతును. తిత్తిశ్శేవుల యనుభూతి విశేషముచేత నీకా యర్థము విస్మయమగును.

నాచి : యమరాజా, నన్ను నరకలోకములకు తీసుకొని పోయెదవా?

యము : ఓయీ, నరకలోకమునకు పోవుటకు భయమా, ఇది మృత్యువుయొక్క ప్రళయలక్షణము. శ్రేయస్సు శ్రేయస్సుని రెండు పదార్థము లున్నవి. శ్రేయస్సు హితము, శ్రేయస్సు మనో విహారి. శ్రేయస్సును పొంది పురుషుడు సన్మార్గమును పోవును. రెండవదానిని పొంది యసన్మార్గమును పోవును. రెండును అంధ హేతువులు. నీవు దానిని పరిత్యజించితివి.

(విపరీతమైన రోదన భ్వములు)

యము : నచికేతా! ఓదోక జీవుడు. హతయోగము వర్ణ్య సింఛినవాడు. అల్పములైన కర్మలు గడించినవాని జలమున కామ ర్పిచ్చి చేసుకొన్నవాడు.

నాచి : ఓయి జీవుడా! నీసిండులకు దుఃఖించుచున్నావు.

జీవుడు : నచికేతా, నన్ను నే నెరుగుదునయ్యా. నేను తెలియక చేసితిని.

ఒక గొంతు :

అవిద్యలో పడి మవిద్య తెలియక

అవిద్య విద్యల కామడదూరము

అవిద్యలో పడడా నచికేతుడు

సువిద్య కందము చూచెడు మోక్షము

అంధుని చేకొని యంధుడు నడచెడు

మంత్రానము వలె గిరిగిర తిరుగుచు

అంధులు మూర్ఖులు అజ్ఞానమ్మున

బంధుర చక్రభ్రమణము నేయుచు

యముడు : పసిపిల్లవానికి శ్రీధావస్తువులే పరమార్థము లయి నట్లు మూర్ఖులకు సంపదయే యున్నది. భార్యాపుత్రులేయున్నారు. లోకములోని సౌఖ్యమే యున్నది. ఇది మృత్యువుయొక్క దృశ్య దశ.

(మరల రోదన భ్వని)

యము : ఇతడు మరియొక జీవుడు. తేదవేదాంగములన్నియు తెలిసినవాడు. కాని లోకమునందే బద్ధమైన దృష్టి కలవాడు.

నాచి : ఓయి జీవుడా, ఇట్లయితే నేమయ్యా?

జీవు : మహాగ్ని. నమస్కారము. చదివినందువలన నేమి లాభము? చదివినది నా కర్మము కాలేదు.

ఒక గొంతు :

చదివిన లాభమేమి, యెద

సారము ముట్టక లోకమందు, నే

చదివితినంచు గొప్పకయి

సాగుచు దాన ధనార్జనా సమా

స్వదమగు బుద్ధితో చను

నసాధువు బుద్ధికి తెల్విగాని లో

నెద పరిపాక మందడు

గృహీత జగత్ బహుభోగ లబ్ధుడై.

మరియొక గొంతు :

నన్దురువు కావలయు సన్మార్గి కావలయు

హృద్గతము దోషమ్ము నెలయించుటకునూ,

నద్దురువు దొరకు తన సంస్కార వశమునను

నస్క్రియావశమునను సంస్కార మెనగూ.

యము : నచికేతా! ఎప్పుడూ సత్క్రియల నాచరింపవల యును. సత్క్రియాచరణము చిదువుకంటే గొప్పది. అసత్క్రి యములను చేయుట మృత్యువుయొక్క ర్పితీయ దశ.

(పెద్దకేళ్లు వినిపించును.)

నాచి : యమరాజా. ఆ కేకలేమి?

య : నాచికేతా, నాకు నవ్వు వచ్చుచున్నది. నాకు గొంజరు జీవులు నరకబాధ లనుభవించుచు వాడుకాడుచున్నారు. ఆత్మలేదని, యుష్మదని. జీవుడున్నాడని, లేడని, ఈశ్వరుడు కనిపించడు, కనుపించునని, యమయోగినలు పడుచున్నారు. వాడించుకొను తున్నాడు.

నా : అయ్యో అబ్బానము.

ఒక గొంతు :

అల్లునకు తెలియనిది

యతిరహస్య మ్మిది

ఎంత యోదించినను నిది

నునంపూర్ణముగ తెలియనిది .

యెవ్వరును తెలియ తెప్పగరాని

దతి సూక్ష్మ మప్ర

తర్కము నత్పదార్థము.

వాదనతో తేలదు

లో తెలియును తానంతట

సాధువైన గురువు దొరక

సాధువు శిష్యుడు లభించ.

య : నాచితేత, నీవు సాధువైన శిష్యుడవు, నేను సాధువైన గురువును, ఈ సర్వసంపదలు వర్ణములని నాకు తెలియును. అయినను నాచితేతుదా. నిన్ను నే నుపాసించితిని, అందుచేత కాళ్ళనువ నయితిని, నీవు సాక్షాత్తునీకువవు.

(గాలిలో మధుర సంగీతము వినిపించుచుండును.)

నా : యమరాజా, ఆ మధుర సంగీత మేమి ?

ఒక గొంతు :

కోరికలతుది చూచి

పార మెరిగి సమస్త

సారము తెలిసికొన

ధీరుడొ నచితేతు

డొర యుద్ధాతా

మననశీలముచేత, మదిహగ్నశోకములు

విడలించి కనుచూపు వెక్కనమ్మయినట్టి

పగమ రహస్యము పారము తెలిసికొన

ధీరుడొనచితేతు డొర యుద్ధాతా.

య : నచితేతా ! ముక్తలై యోగులైన పరమహంస యాత్మాకారమున వికాతాంశులమీద నిప్పు ప్రోతము చేయుచున్నదియ్యి.

నచి : యమరాజా.

ధర్మము కంటె నధర్మము కంటెను

కార్యముకంటె నకార్యము కంటెను

భూతము కంటెను భవ్యము కంటెను

ఏది చూచెదవో నాకది చెప్పము.

యము :

వేదములన్నియు వాదము లన్నియు

తీపములు సర్వము, జపములు సర్వము

దేని చెప్పవో బ్రహ్మచర్య మది

సావధానుడై వినవయ్యా !

(ఒం అని పలుపాల్లు దీర్చదీర్చుముగా వినిపించును.

హా, ఉహా, హా, ఉ.)

య : ఒం అను నీ యక్షరమొక్కటియే బ్రహ్మ. ఇది ఉపాస్యము. బ్రహ్మపదార్థముయొక్క అక్షరాకృతి. అది ఆత్మ. నీవు సరకభోకమున నిందరను చూచితివి. వారందరును చనిపోయిన వారేనా. నీవే యడుగుము.

(మరల రోచనధ్వనులు)

నాచి : శీవురాలా, మీరందరూ చనిపోయారా ? మృత్యువును పొందితిరా ?

శీవుడు : మేము మృత్యువును పొందుటయేమి ? ఆ భూలోకమున బ్రతికియున్నప్పుడు మృత్యువునుగూర్చి భయపడితిమి. ఇప్పుడును మృత్యువునుగూర్చి భయపడుచున్నాము.

నాచి : మీరు మరణించియే కదా యిదికి వచ్చితిరి. ఇచ్చట గూడ మృత్యువున్నదా ?

శీవు : కాదయ్యా, మే మిచ్చటను వచ్చిపోగుము. మరి యెచ్చటకో పోదుమనిపించుచున్నది.

నాచి : మరి మనుష్యులలోకమున నున్నప్పుడు భయపడినట్లే యిచ్చటను భయపడుచున్నారా ?

శీవు : అచ్చటను భయపడితిమి. అచ్చటను బాధపడితిమి. ఇచ్చటను భయపడుచున్నాము. ఇచ్చటను బాధపడుచున్నాము.

నాచి : ఇది విచిత్రముగా నున్నది.

యము : నాచితేత, మరియు విచిత్రమైనది మాపించెదను.

(మధురమైన సంగీతము)

యము : నాచితేత, ఇది స్వర్గలోకము. ఇక్కడనున్న శీవులందరు సుఖమునుభవించుచున్నారు. సంగీతములు పాడుచున్నారు. బిరి నడుగును.

నాచి : ఓయీ స్వర్గవాసులారా, మీరందరు సుఖపడుచున్నారా ?

ఒకడు : ఓయీ, సుఖపడుచున్నాము.

నా : మీరెమియు బాధపడుటలేదా ? భయపడుటలేదా ?

ఒకడు : ఎందుకు బాధపడుటలేదు ? రాక్షసులతో బాధపడుచున్నాము. ఎప్పుడో యీ మాభోగము సమాప్తమగునని భయపడుచున్నాము.

నా : మీకు చావులేదా ?

ఒకడు : అయ్యో, యెందుకు లేదు, మాభోగము సమాప్తమగువరగా నది మరణమే.

య : తెలిసినదా, నాచితేత, భూలోకవాసులును భయపడుచున్నారు. వట్టి దుఃఖమయమైన సరకభోకమును వదిలిపోవలసి వచ్చునేమోయని యచటి శీవులు భయపడుచున్నారు. దేనినిగూర్చి పడుయధిచున్నారు ? మృత్యువునుగూర్చి భయపడుచున్నారు.

మృశ్యువును గూర్చి భయపడుచున్నారు. మృశ్యువనగా నేమి? .

నా : యమరాజా, తెలిసినదానికూ, భూలోకవాసులు మఱి యొక చోటిని గూర్చి పోవుటను మృశ్యువనమొనరుచున్నారు. అట్లే యితరలోకవాసులును. తామున్న చోటునుండి యింకొక చోటునకు పోవుట మృశ్యువని తెలిసినది.

య : అదియే దుఃఖము. తన యూదు వదలిపెట్టి మరియొక యూదుపోవుటయే దుఃఖము. తానొక దుఃఖములోనుండి యింకొక దుఃఖము లోనికి పోవుట, యింకొక దుఃఖము నీకు యుక్తమే చేసెదను. ఇదిగో మరల నరకమునకు వచ్చివాము.

(రోహిణి భయము)

య : శీవులారా, మిమ్ముందరను ఇచ్చటనుండి మరియొక చోటికి తీసుకొనిపోదును... అచట మీరు వేరుభావ లనుభవించవలయును. ఆ బాధలంతకంటే తక్కువ బాధలు.

(పదిగొంతుకలు) వద్దు వద్దు, మేమీ బాధలే యనుభవించుచుందుము, మాకిదియలవాటయిపోయినది. మరి క్రొత్తబాధ లెట్లొందునో మాకు తెలియదు.

య : మాచిరివా? సచికేతా, ఎవరికీ కూర్చు ఇచ్చనులేదు. కూర్చునగూర్చి భయపడుచున్నారు. దీనినే మృశ్యువనమొనరుచున్నారు. ఓయి శీవులారా, మిమ్ము మరల మనుష్యులుగా పుట్టించెదను.

పది : ఓయి యమభర్తారాజా మమ్మున్న చోట నుంచెనిమ్ము. మాకక్కలేదు.

య : మాచిరివా? సచికేతా, ఏ లోకవాసులైన నిట్లే యుందురు, ఏ దేశవాసులయిన నిట్లేయుందురు.

నా : యమరాజా, వారినట్లే యుంపనీయ రాదా?

యము : నే నుంచెనిచ్చుట యేమున్నది? ఈ లోకములు, ఈ దేశములు, ఈ పరిస్థితులు నిర్దిష్టించలములు. అది యుండుట, ఉండుటయన్నది చేరే యున్నది.

నాచి : అది యెటువంటిది?

(ఓం అన్న భస్మని వినిపించును)

యము : ఉ త్తిష్ఠత, లేమ్ము.

(అర నిమిషము వీణావాద్యము)

యము : బాగ్ర తే. మేల్కొనుము.

(అర నిమిషము సంగీతము)

య : ప్రాప్యవరాన్ నిబోధత. సద్గురువుల సుపాసించుము.

(అర నిమిషము సంగీతము)

య :

క్షురస్యధారా నిశితా దురత్యయా
దుర్గం పథస్త త్కవయో వదంతి

తే. పదముగల కత్తి వాదరవలె నిశితము

దాటరానిది నడువగా తగనిదైన

ఈ మహా మార్గమును సుకవీంద్రకోటి

'తత్త'నుచు చెప్పెదర అట్టి నత్తుచిత్తు.

అది నిత్యమైన యునికి.—ఈ సర్వ జీవరాసుల హృదయ ములందు సత్తు చిత్తు వయిన ఆ తత్ ఉన్నది. అది యీ లోక ములందు వారకదు. ఈ లోకములు చంచలములు. ఈ చంచల మయిన లోక నా చంచలమయినదానిని పీరింపదు, కోరుచున్నారు. అదియే మృశ్యువు. ఇదియే మృశ్యురహస్యము. ఈ పంపదాములు, ఈ జన్మలు, ఈ లోకములు ఇవి నిజములు కావని తెలిసికొనుటయే మృశ్యువును గలుచుట. ఇదియే మృశ్యురహస్యము.

నాచి : యమభర్తారాజా, నీవు సద్గురువువు వారికిరివి. నేను నీకు సచ్చిష్యుడను వారికిరివి. నీవు నాకిచ్చిన మొదటివయి వృధా యయినది. నేనిప్పుడు తిండివృక్షు పోంక్కరలేదు.

య : సచికేతా, ఇంకను కొంచెము ముడియున్నది. అక్కడికి పోవుటయేమి? పోకపోవుట మేమి? ఇక్కడనుండి అక్కడకు వెళ్ళినట్లే. అక్కడకు వెళ్ళి యిక్కడ నుండినట్లే.

పచి : అవునయ్యా, వ్యావహారికదళ యంత భ్రాంతి కల్పించుచున్నది.

ఓం. ఓం. ఓం.

(ఓంకార భస్మని దీప్తముగా వినిపించును.)

సమాప్త.

